

**KĖDAINIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„AUGAME, ŽAIDŽIAME IR KURIAME KARTU“**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Kėdainių lopšelio-darželio „Varpelis“ (toliau – Darželis) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) atnaujinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 patvirtintomis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis.

Darželio Programa grindžiama **konstruktyvizmo** raidos teorija, pagal kurią vaikas aktyviai dalyvauja ugdymo(si) procese, kurdamas ir formuodamas žinias per patirtį ir sąveiką su pasauliu. Mokymasis grindžiamas vaiko asmenine patirtimi, kurią jis pasiekia per tyrinėjimą, eksperimentavimą ir sprendimų priėmimą. Konstruktyvizmas akcentuoja problemas ir užduotis, kurios skatina kritinį mąstymą ir kūrybiškumą. Ugdymas(is) vyksta per sąveiką su kitais žmonėmis, vaikui diskutuojant, bendraujant, dalijantis mintimis. Mokytojas dalyvauja ugdymo(si) procese nuolat stebėdamas, kurdamas naujas vaikų patirtis generuojančias aplinkas, drąsindamas ir padėdamas.

Siekiant įtraukaus, visiems vaikams prieinamo ir sėkmingo ugdymosi, Programoje įtvirtinama **universalus dizaino mokymuisi** prieiga (toliau – UDM). UDM yra viena iš įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo priemonių, kuri orientuota į visų besimokančiųjų poreikių užtikrinimą. Siekiama, kad visi vaikai, nepriklausomai nuo jų fizinių, psichinių, kalbinių, kultūrinių ar kitų savybių, turėtų vienodas galimybes pasiekti ugdymo(si) tikslus ir gauti reikalingą pagalbą. UDM principai padeda sukurti lanksčią ir įtraukiančią mokymosi aplinką.

Ikimokyklinio **ugdymo(si) pagrindas** yra visuminis ugdymas(is), UDM, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Programoje numatomi vaiko ugdymosi žaidžiant ir patirtinio ugdymosi būdai, atitinkantys jo raidos prigimtį ir raidos poreikius. Žaidimas suprantamas kaip vaiko raidos šaltinis, vaiko ugdymosi būdas ir pagrindinė veikla. Vaikas ugdomi stebėdamas, veikdamas spontaniškai, užsikrėsdamas patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdamas į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą.

Darželyje vyrauja **į vaiką orientuotas ugdymas**, kuriuo siekiama pritaikyti ugdymo procesą pagal kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus ir gebėjimus. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikas turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaiko iniciatyvas, parinkdamas jam aktualų turinį ir veiklas. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra.

Programoje plėtojamas **visuminis požiūris** į ugdymą(si). Vaikui aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas **požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis**:

Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.

Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.

Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.

Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi.

Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.

Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Pagarba gamtai – gamtos pažinimas, mokantis ją tausoti ir atsakingai naudotis gamtos teikiamomis gėrybėmis.

Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, **kiekvienam vaikui aktualių poreikių** tenkinimą ir turtinimą. Vaiko poreikiai darželyje yra svarbūs jo emocinei, socialinei ir intelektinei raidai. Ugdydami vaikus atsižvelgiame į vaikų ypatumus, kad geriau pritaikytume ugdymo turinį vaikų poreikiams:

Žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.

Saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdydami vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

Draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Fiziniai poreikiai – saugumas ir sveikata (ugdymosi aplinka jauki, švari, artima namų aplinkai, sveikas maistas, tinkamos sąlygos judėti ir ilsėtis), aktyvus judėjimas (žaidimai lauke, fizinis aktyvumas).

Savarankiškumo poreikis – galimybė rinktis veiklas, mokytis savarankiškumo, skatinimas išreikšti nuomonę, reflektuoti, kritiškai mąstyti, jaustis svarbiu grupėje.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir **tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.**

Tėvų (globėjų) poreikiai

Darželis skatina tėvus dalyvauti įstaigos gyvenime. Jų dalyvavimas lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Tėvai įtraukiami į ugdymo procesą, informuojami apie Darželio darbą, programą, metodus. Siekiama paslaugų kokybės, tenkinant **tėvų (globėjų) poreikius:**

Saugumas ir priežiūra – užtikrinta vaiko fizinė ir emocinė gerovė, patikima ir kvalifikuota personalo priežiūra, aiškios ir veiksmingos taisyklės dėl sveikatos, higienos ir saugumo.

Kokybiškas ugdymas – ugdymo programa, atitinkanti vaiko amžių ir individualius poreikius; kūrybiškos ir lavinančios veiklos, kurias skatina vaiko raidą; socialinių įgūdžių ugdymas.

Lankstumas ir patogumas – patogus darbo laikas, pritaikytas šeimos poreikiams (kasdien 7.00 – 17.30 val. Pailgintos dienos darbo grupė veikia 17.30 – 19.00 val.); galimybė pasirinkti papildomas veiklas (būrelius, edukacines programas). Lanksčios sąlygos adaptacijos laikotarpiu.

Efektyvus bendravimas su pedagogais – reguliarus grįžtamasis ryšys apie vaiko raidą ir elgesį; galimybė aptarti vaiko pasiekimus ar iškilusias problemas; atviri, konfidencialūs, pagarba pagrįsti santykiai su mokytojomis, administracija.

Aiškumas ir skaidrumas – skaidri informacija apie mokesčius, ugdymo principus, dienotvarkę; galimybė dalyvauti sprendimų priėmimo procese (tėvų susirinkimai, renginiai, išvykos); suprantama ir aiški ugdymo įstaigos politika.

Kai šie poreikiai yra patenkinti, tėvai jaučiasi ramūs ir pasitikintys, o tai teigiamai veikia tiek vaiką, tiek šeimos ir Darželio bendradarbiavimą.

Bendradarbiaujant su šeima laikomasi šių principų:

Įsipareigojimo principas – prisiimti atsakomybę už paslaugų kokybę.

Konfidencialumo principas – apie vaiko ugdymą informuoti tik jo šeimą.

Objektyvumo principas – sudaryti sąlygas visiems naudotis teikiamomis paslaugomis.

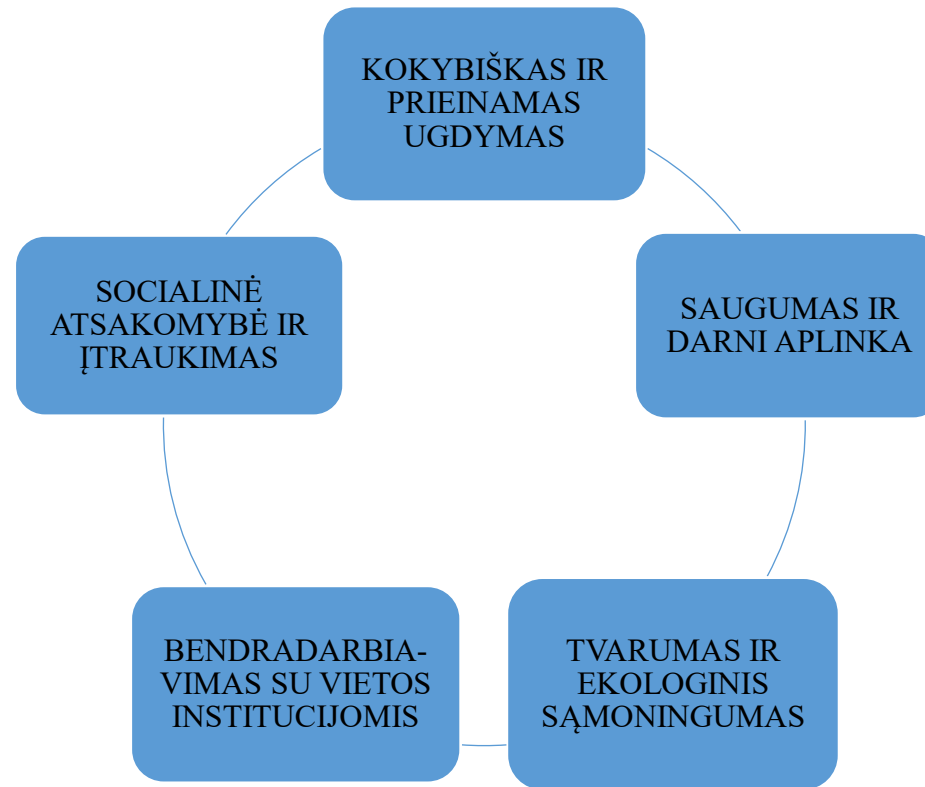
Nuoseklumo principas – laipsniškai įtraukti šeimą į įstaigos, grupės veiklas.

Pagarbos principas – šeimą priimti tokią, kokia ji yra.

Pasitikėjimo principas – saugoti ir puoselėti abipusį pasitikėjimą.

Bendruomenės poreikiai

Visa darželio bendruomenė dirba kartu siekdama bendro tikslo ugdant vaikus, vadovaujasi bendromis nuostatomis ir naudojami bendromis sukauptomis vertybėmis. Bendruomenės poreikiai susiję su socialine atsakomybe, bendradarbiavimu ir švietimo kokybe:

1 pav. Bendruomenės poreikiai

Įstaigos internetinėje svetainėje www.kedainiaivarpelis.lt tėvams (globėjams), bendruomenei teikiama visa informacija apie įstaigą ir jos veiklą, vykdoma švietėjiška veikla. Vertinamas kiekvieno bendruomenės nario indėlis ir jo kuriama pridėtinė vertė įgyvendinamam ugdymo procesui. Sudarytos sąlygos nuolatiniam Darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui.

Darželis yra atvira, nuoširdi, betarpiškai **bendruojanti ir bendradarbiaujanti bendruomenė.**

Regiono ypatumai

Darželis įsikūręs Kėdainių mieste, šalia Gegučių parko. Parkas papuoštas medžio skulptūromis. Vaikai turi galimybę stebėti metų laikų kaitą. Parke vyksta įvairios fizinės ir pažintinės veiklos, ilgalaikiai stebėjimai, šventės, pramogos. Įstaiga ribojasi su Kėdainių „Ryto“ progimnazija, prekybos centru „IKI“, daugiabučių namų kompleksu ir individualių namų kvartalu.

Vaikai dažnai lankosi kultūriniuose miesto objektuose: Kėdainių M. Daukšos viešojoje bibliotekoje, J. Monkutės-Marks muziejuje, Arnetų name, lanko juose vykstančias parodas ir dalyvauja edukacijose. Organizuojamos vaikų išvykos į Kėdainių senamiestį, miesto parką, miesto stadioną. Darželio vaikai dalyvauja Kėdainių arenoje organizuojamuose renginiuose.

Netoliese esančios ugdymo įstaigos: Kėdainių lopšeliai-darželiai „Vyturėlis“, „Puriena“, „Vaikystė“, „Žilvitis“, Kėdainių „Ryto“ ir „Aušros“ progimnazijos. Su šiomis įstaigomis vystomas bendradarbiavimas, organizuojami bendri projektai, renginiai, svečiavimasis.

Darželio savitumas

Darželyje veikia ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus grupės.

Darželyje **ugdomi vaikai nuo pusantrų iki šešerių metų**. Ikimokyklinio ugdymo grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius.

Ugdymas grindžiamas orientuojantis į vaiko socialinę patirtį, pasiekimus, taikomi pažangūs ugdymo metodai. Grupės aplinka, priemonės ir veiklos planavimas skatina kiekvieno vaiko vystymąsi, sudaro galimybę **individualizuoti ugdymą**.

Vykdomi socialinio emocinio ugdymo, sveikatos stiprinimo, sporto projektai. Į ugdymo procesą integruotos **socialinio emocinio ugdymo programos** „Kimochois“, „Laikas kartu“ ir „Zipio draugai“. Šios programos padeda vaikams ne tik geriau suprasti savo jausmus, bet ir mokytis tinkamai reaguoti į kitų emocijas, taip formuojant stiprius socialinius įgūdžius ir stiprinant emocinį intelektą. Darželis priklauso sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui „Sveika mokykla“ bei į ugdymo procesą integruoja įstaigos parengtą programą „Mano sveika pradžia“.

Specialiųjų poreikių vaikai įtraukiami į bendrojo ugdymo turinio vaikų grupes. Šiems vaikams teikiama logopedo, socialinio pedagogo, psichologo pagalba. Vaikams, turintiems didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, pagalbą teikia mokinio padėjėjai. Vaikų ugdymo turinys

formuojamas pritaikant Programos turinį ir atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas ir tėvų lūkesčius. Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius ugdymo metodus, formas, specialias mokymo ir techninės pagalbos priemones. Individualias ugdymosi problemas padeda spręsti Darželyje veikianti Vaiko gerovės komisija.

Darželyje taikomas **patirtinis ugdymas**, kai ikimokyklinio ugdymo pedagogas sudaro sąlygas vaikams pamatyti, išgirsti, išgyventi, apmąstyti, t. y. įgyti įvairios patirties patiemis aktyviai veikiant, dalyvaujant, kuriant kartu su kitais vaikais ir suaugusiais.

Darželis yra išlaikęs ir puoselėja keletą Valdorfo pedagogikos elementų. Ši pedagogika siekia subalansuoti visus ugdymo aspektus – intelektualinį, emocinį ir kūrybinį. Tai apima ne tik klasikinį žinių gavimą, bet ir menų, muzikos, teatro, amatų ir judėjimo integravimą į ugdymą. Vienas iš aktyviai naudojamų elementų – **naratyviniai žaidimai**, kuriuose vaikai kuria istorijas ir personažus, vaidina įvairius vaidmenis, ir dažnai improvizuoja, kartu sukurdami pasakojimus. Naratyviniai žaidimai yra svarbi kūrybiškumo, emocinio intelekto, socialinių įgūdžių ir kalbos ugdymo priemonė. Darželis išlaikęs senąją Žibinto šventės tradiciją, Rudeninės lapo šventės motyvus bei vaikų gimtadienių kūrybišką šventimą. Darželis turi keletą savitų renginių, tradicijų. Kiekvieną pavasarį organizuojamos atvirų durų dienos naujai pradėsiantiems lankyti darželį vaikams, kurių metu šeimos susipažįsta su mokytojais ir darželio erdvėmis.

Darželyje taikomas **patyriminis ugdymas**, kuris suteikia vaikams galimybę tiesiogiai patirti tai, ką jie mokosi, ir aktyviai dalyvauti ugdymo procese. Tai padeda ne tik įgyti žinių ir įgūdžių, bet ir formuoti gebėjimą kritiškai mąstyti, reflektuoti ir prisitaikyti prie nuolat besikeičiančio pasaulio. Ugdyme naudojamas **projektų metodas**, kuris ne tik skatina vaikų įsitraukimą, kūrybiškumą ir bendradarbiavimą, bet ir suteikia galimybę mokytis per patirtį.

Ugdymo procesas vyksta ne tik uždaroje patalpose, bet ir lauke, gamtoje, įvairiose aplinkose. Taikant „**Darželio be sienų**“ ugdymo modelį, vaikai tiria istorines vietas, gamtos paminklus, lanko muziejus, bibliotekas, tėvų darbovietes, žemės ir gyvūnų ūkius, dalyvauja edukaciniuose renginiuose.

Darželis prisijungė prie iniciatyvos „**Tvari mokykla 2030**“, kurios tikslas – padėti mokykloms ir darželiams tapti aplinkai draugiškomis, skatinti ekologinį sąmoningumą ir tvarias praktikas, įtraukiant tiek vaikus, tiek suaugusiuosius į aktyvius veiksmus, mažinančius aplinkos taršą ir gerinančius gyvenimo kokybę. Darželis išsipareigojo laikytis tvarumo principų ir aktyviai įtraukti šias vertybes į ugdymo procesą. Vaikai supažindinami su aplinkosaugos švietimu, žiedine ekonomika, energijos taupymu, maisto atliekų mažinimu ir sveiku gyvenimo būdu.

Darželyje daug dėmesio skiriama vaikų **ugdymo aplinkai** atnaujinti, kurti, atsižvelgiant į jos saugumą, funkcionalumą, patogumą ir prieinamumą pagal vaikų amžių. Darželis turi puikią teritoriją, aikšteles su pavėsinėmis, „basakojų“ taką. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais, tyrinėti, eksperimentuoti ir žaisti.

Darželyje sudaromos sąlygos vaikui būti aktyviu įstaigos dalyviu, reikšti savo nuomonę, siūlyti sumanymus, dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymuisi. Tinkamai organizuojamas užimtumas poilsio metu nemiegantiems vaikams.

Įstaiga atlieka kompetentingo pagalbininko šeimai vaidmenį. Taikant įvairias darbo su šeima bendravimo ir bendradarbiavimo formas, siekiama geriau pažinti ugdytinių šeimas, puoselėjamas tradicijas ir kultūrinės vertybes, atliepti tėvų lūkesčius ir poreikius, numatyti vaiko darnaus vystymosi sąlygas. Įstaigos pedagogai ir specialistai siekia teikti savalaikę pagalbą šeimai, šviesti tėvus, informuoti apie įstaigą, jos veiklą bei teikiamų paslaugų prieinamumą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo principais grindžiamas visas atnaujinamos Programos turinys:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si). Darželyje saugų ryšį kuria maža mokytojų kaita. Tie patys mokytojai ugdo vaiką nuo ankstyvojo amžiaus iki priešmokyklinės amžiaus grupės.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos. Darželyje vaikas ugdomi natūraliai ir harmoningai, nesutrikdant jo vystymosi ir suteikiant reikalingą paramą bei iššūkius pagal jo amžių ir gebėjimus.

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla. Darželyje žaisdami vaikai įgauna ne tik žinių, bet ir įvairių gyvenimo įgūdžių, tokių kaip bendravimas, emocinė savireguliacija, komandinio darbo gebėjimai ir kūrybiškumas.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei. Toks ugdymas Darželyje skatina vaikus augti tolerantiškais, atsakingais ir kūrybiškais piliečiais, kurie gali aktyviai dalyvauti įvairiose bendruomenėse.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas. Tuo tikslu Darželyje ugdymas modeliuojamas pagal kiekvieno vaiko individualius poreikius ir gebėjimus.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę. Darželyje visi vaikai yra vertinami, gerbiami ir turi galimybes pasiekti savo potencialą.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo. Darželyje siekiama, kad ugdymas būtų susijęs su vaikų kasdieniu gyvenimu, jų patirtimi, problemomis ir aplinka.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus. Darželyje skatinamas glaudus ir abipusis mokytojo ir vaiko bendradarbiavimas, kuriant atvirą, pagarbų santykį, skatinantį vaikų mokymąsi ir asmeninį augimą. Darželyje kuriama saugi, motyvuojanti ir įtraukianti aplinka, kurioje tiek mokytojas, tiek vaikas yra atsakingi už ugdymosi sėkmę.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieni rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui. Darželyje vaikai turi galimybę stebėti gamtos procesus, atlikti tyrimus ir eksperimentus be skubos, leisdami sau susimąstyti ir atidžiai stebėti aplinką.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si). Darželyje skatinama refleksija padeda vaikui įvertinti savo pasiekimus ir galimybes.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų. Darželyje tėvai kviečiami į grupės veiklas, renginius, organizuojami bendri projektai, kūrybinės dirbtuvės.

Inovatyvumo principas. Įstaigos bendruomenės gyvenime priimamos, įgyvendinamos ir kuriamos naujos idėjos.

Šių principų laikomasi planuojant ugdymo turinį, parenkant metodus, strategijas ir priemones, kuriant ugdymo aplinką, organizuojant ugdymo procesą, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis;

Uždaviniai:

- Kurti saugią ir palaikančią aplinką, kurioje vaikai galėtų laisvai reikšti savo mintis, jausmus bei idėjas.
- Skatinti vaikų savarankiškumą ir atsakomybės jausmą, suteikiant galimybes priimti sprendimus kasdienėse veiklose.
- Sudaryti sąlygas vaikams patirti sėkmę ir mokytis iš klaidų, stiprinant jų pasitikėjimą savo gebėjimais.
- Skatinti sveikos gyvensenos įpročius, ugdant atsakomybę už savo sveikatą ir gerovę.
- Formuoti empatiją ir pagalbos kitam įgūdžius per grupines veiklas ir žaidimus.
- Supažindinti vaikus su skirtingomis kultūromis, tradicijomis ir vertybėmis, ugdant pagarbą įvairovei.
- Skatinti bendradarbiavimą ir draugiškus santykius tarp skirtingos patirties ir poreikių vaikų.
- Plėtoti vaikų žodyną ir kalbėjimo įgūdžius per pasakojimus, diskusijas ir teatrines veiklas.
- Mokyti aktyvaus klausymosi ir konstruktyvaus bendravimo su bendraamžiais ir suaugusiais.

- Skatinti problemų sprendimo gebėjimus per situacinius žaidimus, eksperimentavimo ir tyrinėjimo veiklas.
- Ugdyti gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių ir naujų situacijų per kūrybines ir improvizacines veiklas.
- Sudaryti sąlygas vaikų saviraiškai per įvairias menines veiklas: piešimą, muziką, šokį, vaidybą.
- Skatinti naujų idėjų kūrimą ir drąsą eksperimentuoti su skirtingomis medžiagomis bei technologijomis.
- Ugdyti smalsumą ir motyvaciją tyrinėti aplinkinį pasaulį per žaidimus ir patirtines veiklas.
- Formuoti mokymosi įgūdžius (pvz., dėmesio sutelkimą, užduočių planavimą) per struktūruotas ir laisvas veiklas.

Ugdymosi rezultatai.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai atspindi vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjamus bei plėtojamus pasiekimus, apimančius vertybines nuostatas, žinias, supratimą ir gebėjimus. Šie rezultatai skatina vaikų potencialių galių ūgtį ir užtikrina visuminį ugdymą(si).

Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatai apibrėžiami per šias pasiekimų sritis: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas ir kalbinė raiška, estetiškas suvokimas ir meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

Visos šios pasiekimų sritys yra integruojamos į penkias ugdymosi sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Šiose srityse užtikrinamas darnus vaikų pasiekimų plėtojimas, prisitaikant prie kiekvieno vaiko poreikių ir individualios raidos ypatumų.

Programoje numatytas ugdymosi rezultatas – vaikas, kuris yra pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis.

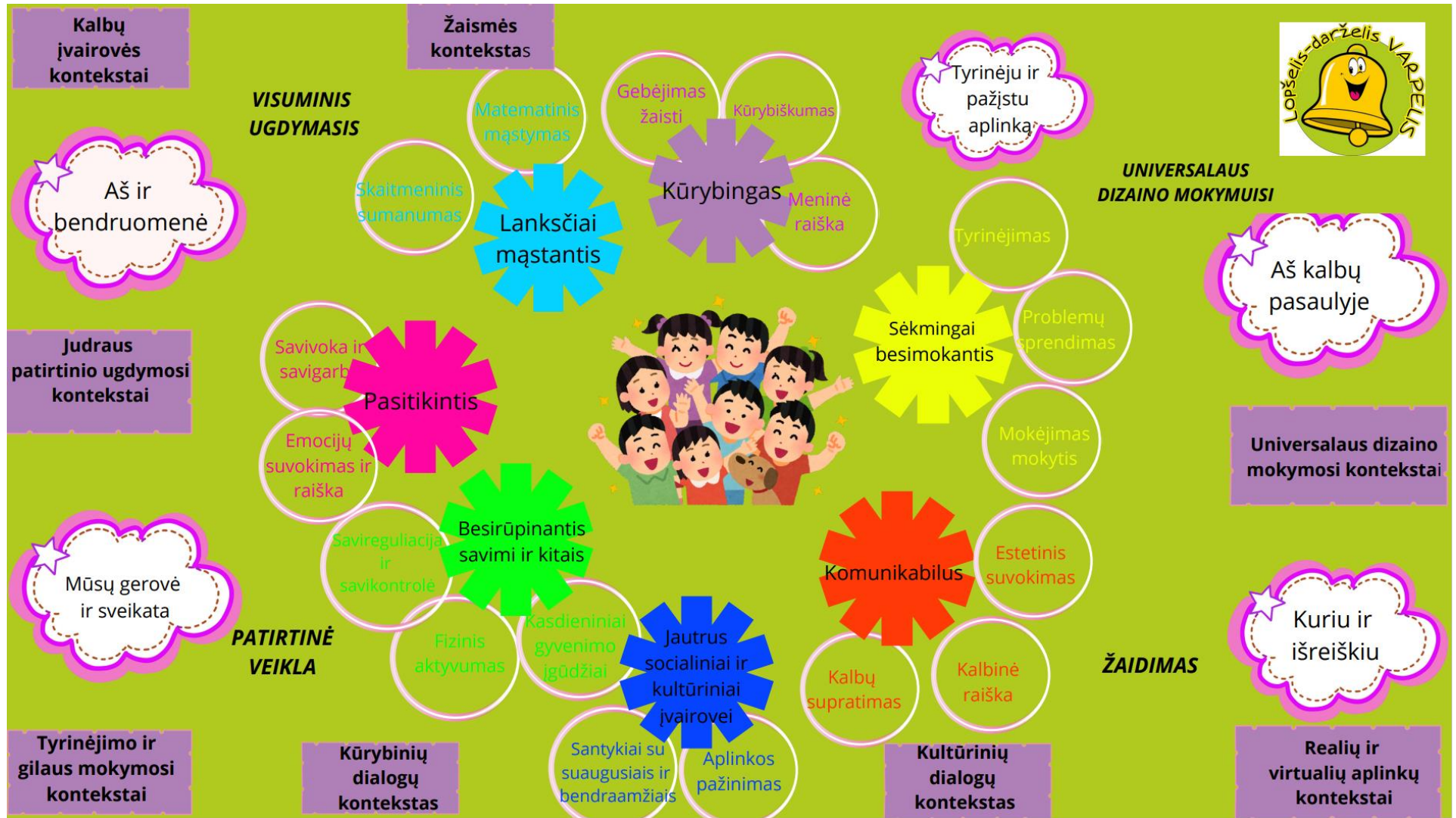
VAIKO GALIOS

2 pav. Vaiko galių auginimo schema

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai bei vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami pasiekimai. Šie rezultatai pasiekiami per įtraukius, lanksčius edukacinius kontekstus, atitinkančius vaikų prigimtines galias, patirtį ir poreikius, sudarant sąlygas visapusiškai vaikų raidai.

Ugdymosi rezultatai nėra griežtai standartizuoti – jie lanksčiai pritaikomi pagal vaikų poreikius ir ugdymo(si) organizavimo modelį, taip sudarant sąlygas kiekvieno vaiko asmeninei ir socialinei sėkmei.

3 pav. Konceptualus ugdymo(si) modelis

IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Programoje vaiko pasiekimai ir jo ugdymosi gairės aprašomi siejant juos su penkiomis vaiko ugdymosi sritimis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Kuriu ir išreiškiu“).

MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ

Fizinis aktyvumas	Sveika mityba	Mano dienos ritmas	Saugaus elgesio įpročiai
Judėjimo džiaugsmo patyrimas	Maisto įvairovės pažinimas	Dienos ritmo pajauta	Elgesys su nepažįstamais žmonėmis
Judesių tikslumo siekimas	Elgesys prie stalo	Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta	Saugus elgesys gatvėje Saugus elgesys buityje ir gamtoje

4 pav. Ugdymo(si) srities „Mūsų sveikata ir gerovė“ sudedamosios dalys

AŠ IR BENDRUOMENĖ

Kas aš?	Savo emocijų ir elgesio valdymas	Aš tarp kitų	Žmonės ir bendruomenės	Mūsų praeitis, dabartis, ateitis
Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška	Savo emocijų atpažinimas ir raiška	Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams	Žmonių įvairovės supratimas	Laiko tėkmės pajauta
	Kūno pažinimas	Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas	Žmonių bendruomenių tyrinėjimas	Praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai
	Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas	Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas	Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas	Šaltinių, pasakojančių apie praeitį ir būsimą ateitį, tyrinėjimas
	Emocijų ir jų raiškos reguliavimas			
Dėmesio ir elgesio valdymas				

5 pav. Ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ sudedamosios dalys

TYRINĖJU IR PAŽĪSTU APLINKĄ

Mane supantys daiktai	Gyvybė	Skaičiavimas ir modeliavimas	Matematiniai erdvės tyrinėjimai	Skaitmeninių technologijų pasaulis
Atrandu daiktus	Pažįstu gyvybę	Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus	Eksperimentai su geometrinėmis figūromis	Skaitmeninis raštingumas
Daiktai ir kasdienybė	Gyvybė turi poreikių	Ką apie mus ir įvykius sako duomenys	Kaip apibūdinti vietą ir padėtį	Veiksmų sekos ir problemų sprendimas
Daiktai ir technologijos	Netikėti atradimai	Matavimai kasdieninėje aplinkoje		

6 pav. Ugdymo(si) srities „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ sudedamosios dalys

AŠ KALBŲ PASAULYJE

Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas	Kalbinė raiška	Kalbų įvairovės suvokimas, kalbinės tapatybės formavimasis
Klausymas	Kalbėjimas	
Žodinės kalbos suvokimas	Bendravimas ir komunikacija	
Nežodinės kalbos suvokimas	Rašytinė raiška	
Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas		

7 pav. Ugdymo(si) srities „Aš kalbų pasaulyje“ sudedamosios dalys

KURIU IR IŠREIŠKIU

Žaidimo raiška	Muzikos raiška	Šokio raiška	Dailės raiška	Teatrinė raiška
Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas	Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is)	Judesio tyrinėjimas	Vizualaus pasaulio tyrinėjimas	Vaidybos tyrinėjimas
Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas		Judesio elementai	Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas	
Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas		Šokio kultūra	Grafinė ir spalvinė raiška	
Žaidimas – kaip simbolių taisyklių tyrinėjimas ir laikymasis			Erdvinė raiška	

8 pav. Ugdymo(si) srities „Kuriu ir išreiškiu“ sudedamosios dalys

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal vaiko galių ugdymą ir plėtojamą. Pasiekimų sritys jungiamos į grupes pagal vaiko galias.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		
Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
<p>KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai; 2. kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; 3. saugaus elgesio įgūdžiai.</p>	<p>1 žingsnis Ragauju įvairų maistą, bandau valgyti, gerti iš puodelio. Parodau, kad man šlapia, nepatogu.</p> <p>2 žingsnis Savarankiškai valgau įvairų maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.</p> <p>3 žingsnis Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.</p> <p>4 žingsnis Žinau, ką valgyti sveika. Bandau servituoti stalą ir laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokausi saugiai elgtis kelyje, naudotis veiklai skirtais aštriais daiktais. Žinau, į ką kreiptis pagalbos ištikus nelaimėi.</p> <p>5 žingsnis Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairų maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavalgęs, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.</p> <p>6 žingsnis</p>	<p>1-3 metai. Valgo prie stalo ramiai, neskubėdamas, mokytojo padedamas naudojasi įrankiais. Žaidžia maisto gaminimo žaidimus grupėje, lauke įrengtoje virtuvėlėje. Pats, mokytojo skatinamas, pamokomas, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius. Mokytojo padedamas naudojasi tualetu. <i>Idejos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 15 p.; „Aš“ pasaulis“ 9 p., 51 p.; „Atradimų takelis“ 26 p.; „Korys“, 19 p., 28 p.</p> <p>3-6 metai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika). Gamina sveikus užkandžius ir gėrimus. Tyrinėja, matuoja, kiek vandens išgeria per dieną, aiškinasi, kiek jo vartoti sveika. Diskutuoja apie maisto tausojimo svarbą. Mokytojo padedamas taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. Žaidžia „kavinę“, kuria patiekalų receptus. Laikosi mandagaus elgesio taisyklių prie stalo. Diskutuoja, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, pratinasi tai daryti. Tvarko, rūšiuoja žaislus, pažaidus padeda į vietą. Kalba, diskutuoja apie tai, kaip elgtis kalbinamam nepažįstamo žmogaus. Mokosi pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijaučia nesaugiai. Klausosi pasakojimų, žiūri edukacinius filmukus apie daiktus, kurie yra pavojingi vaikų sveikatai ir saugumui.</p>

	<p>Renkuosi valgyti sveikatai palankų maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikau sutartų saugaus elgesio taisyklių. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas į mano privatumą žeidžiantį elgesį. Žinau pagalbos telefono numerį.</p>	<p>Išvykų metu mokosi saugaus elgesio gatvėje, nežinomoje vietoje, aiškinasi, kur kreiptis pagalbos, ištikus nelaimei. Dalyvauja tvarkant, prižiūrint grupės, lauko aplinką. Naudojasi tvarkymo įrankiais (šluotomis, grėbliais, kastuvais, karučiais). <i>Idėjos veikloms</i>: leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 8 p.; „Aš“ pasaulis“, 51 p.; „Atradimų takelis“ 26 p.; „Korys“, 19 p., 28 p.; „Smėlio dėžė“, 12 p., 24 p.</p>
<p>FIZINIS AKTYVUMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;</p>	<p>1 žingsnis Sėdžiu, šliaužiu, ropoju, atsistoju, einu laikydamasis ar savarankiškai. Imu daiktą, perimu iš vienos rankos į kitą, dedu vieną ant kito.</p> <p>2 žingsnis Stoviu, atsitupiu, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžiu kamuolį. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, ploju rankomis.</p> <p>3 žingsnis Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulipu laiptais pakaitiniu žingsniu, nušoku nuo laiptelio, peršoku liniją. Metu, gaudau, spiriu kamuolį. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.</p> <p>4 žingsnis Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, važiuoju balansiniu dviračiu. Derinu judesius su kitais. Laikau rašiklį, gana tiksliai atlieku judesius plaštaka ir pirštais, pagaunu kamuolį, kerpu, atsegu ir užsegu, atitraukiu ir užtraukiu, įlipu.</p> <p>5 žingsnis</p>	<p>1-3 metai. Įsitvėręs atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai. Tikslingai siekia daikto, rankos judėjimą seka akimis, čiumpa ir laiko daiktą saujoje, žaislą kiša į burną, purto, mojuoja, stuksena. Savarankiškai stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, šoną ir atgal, eina temdamas daiktą. Spiria kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą. Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais. Ploja rankomis. Pastovi ant vienos kojos (3-4 sekundes). Vaikščiodamas apeina, peržengia kliūtis. Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoku nuo laiptelio, peršoku liniją, spiriu kamuolį. Veria ant virvutės sagas, įkerpa popieriaus kraštą. Sega segtukais plėvelės viršutinį kraštą. <i>Idėjos veikloms</i>: leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 9 p., 12 p., 15 p., 19 p., 23 p., 27 p.; „Kalbos spintelė“, 13 p., 22 p., 31 p.; „Atradimų takelis“, 8 p., 39 p.; „Medžiagų dialogai“, 8 p., 23 p., 31 p.</p> <p>3-6 metai. Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas, sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. Eina ant pirštų galų, eina siaura linija, gimnastikos suoleliu. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Judesius atlieka kaire arba dešine ranka, koja. Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, bėgu ant pirštų galų. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos. Lipa kopėtelėmis. Meta kamuolį iš įvairių padėčių. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad kūnui reikia poilsio.</p>

<p>2. smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.</p>	<p>Įvairiais būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Mėtau, gaudau, spiriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai, atlieku tikslus judesius su smulkiais daiktais.</p> <p>6 žingsnis Nubėgu vis ilgesnį atstumą, šoku į toli, aukštį, koordinuotai judu, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.</p>	<p>Juda trikampių, zigzagais, šokinėja. Bėga ilgus atstumus. Bėga pristatomuoju, pakaitiniu žingsniu. Šoka į toli, į aukštį. Atpažįsta ženklus, kad kūnui reikia poilsio ar judėjimo.</p> <p>Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą. Juda lenktynių trasa, užšoka, lipa, nulipa.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 19 p., 23 p., 27 p.; „Kalbos spintelė“, 22 p., 31 p.; „Medžiagų dialogai“, 8 p., 31 p.; „Judantis pasaulis“, 8 p., 13 p., 20 p., 24 p., 37 p., 44 p., 49 p.; „Žaliasis pieštukas“, 14 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 8 p., 30 p., 35 p.; „Aš“ – matomas ir nematomas“, 15 p., 32 p.; „Aš“ pasaulis“, 16 p., 30 p.</p>
<p>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</p> <p>Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Suteikęs dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.</p>	<p>1 žingsnis Galiu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėją, susitapatinti su jo reiškiamomis emocijomis ir nusiraminti.</p> <p>2 žingsnis Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiramimo, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.</p> <p>3 žingsnis Kalbėjimas su savimi ir suaugusiojo pagalba man padeda sutelkti dėmesį, valdyti emocijas, veiksmus, laikytis man suprantamų susitarimų.</p> <p>4 žingsnis Nusiraminu kalbėdamas su kitais, mokausi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.</p> <p>5 žingsnis Naudoju įvairius nusiramimo ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam</p>	<p>1-3 metai Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų. Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. Reaguoja į kito vaiko į kito ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas. Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savas emocijas ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš“ pasaulis“, 9 p., 30 p., 38 p.; „Atradimų takelis“, 32 p.; „Puodų orkestras“, 14 p.; „Medžiagų dialogai“, 8 p.</p> <p>3-6 metai. Pradeda suprasti, kad skirtingose situacijose jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu. Pradeda suprasti, kad kitų emocijos gali skirtis. Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais.</p>

<p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas nusiraminti atsipalaiduoti; 2. savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; 3. gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių. 	<p>sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veiksmai įdomi, laikais kasdieninių susitarimų ir taisyklių.</p> <p>6 žingsnis</p> <p>Siekdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkinimą, mokausi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo elgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dienos ritmo pasikeitimus.</p>	<p>Supranta, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žėisti kitų jausmus. Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Iš veido mimikos pastebi nuskriaustą, nusiminusį, stengiasi jam padėti. Kalba, kaip jaučiasi, reiškia jausmus.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš“ – matomas ir nematomas“, 51 p., 55 p., 64 p.; Kalbos ir knygos gelmė“, 51 p.; „Pasaulis be sienų“, 8 p.</p>
---	---	---

Ugdymo(si) kontekstai: žaismės, universalus dizaino mokymuisi kontekstai. Palaikomas kasdienių veiklų žaismingumas, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Modeliuojant judraus patirtinio ugdymosi kontekstą, skatinamas vaikų judėjimo džiaugsmas ir kasdienis judrumas, didinamos judraus mokymosi galimybės. Vaikai judriais būdais dalyvauja visų ugdymosi sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta gamtinė aplinka. Vaikų judėjimui naudojamas šalia esantis Gegučių parkas, „Ryto“ progimnazijos stadionas, įstaigos futbolo, krepšinio aikštynai, treniruokliai, „basakojų“ takelis.

1,5-5 metų amžiaus vaikai dalyvauja socialinio emocinio ugdymo programoje „Kimochois“. 5-6 metų amžiaus vaikai dalyvauja socialinio emocinio ugdymo programose „Laikas kartu“ bei „Zipio draugai“. Dalyvauja Visuomenės sveikatos biuro specialistės vedamuose užsiėmimuose apie sveiką gyvenimo būdą, mitybą, higieną, saugų elgesį. Visi vaikai dalyvauja respublikiniame projekte „Sveikatiada“. 3-6 metų amžiaus vaikai dalyvauja respublikiniame projekte „Lietuvos mažųjų žaidynės“. 5-6 metų amžiaus vaikai dalyvauja respublikiniame projekte „Futboliukas“. Visi vaikai dalyvauja „Judumo savaitėje“, Solidarumo bėgime. Dalyvauja šeimų šventėse, išvykose į biblioteką, muziejus.

Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Siekiama harmoningo vaikų fizinio augimo, taisyklingos laikysenos, išlavėjusios stambiosios bei smulkiosios motorikos ir fizinių ypatybių, gebėjimo saugiai judėti pagal amžiaus galimybes, laikytis judėjimo ir poilsio ritmo, noro judėti ir įsitraukti į judriuosius žaidimus. Mokytojas siekia padėti vaikams išlaisvinti savireguliacijos procesus, įgalinančius kryptingai plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus, valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius, valdyti santykių kūrimą ir mokymąsi. Rodo pavyzdį, kaip tinkamai reikšti emocijas, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti. Mokytojas padeda vaikams įgyti įvairių įgūdžių, teikia pagalbą, kai to reikia, ir skatina savarankiškumą.

Ugdymo(si) būdai, metodai: kūrybiniai žaidimai, tyrinėjimai, edukacinių filmukų žiūrėjimas/aptarimas, knygelių vartymas, maisto gaminimas, išvykos, diskusijos, judrūs improvizaciniai žaidimai, atsipalaidavimo, kvėpavimo, jogos pratimai, žygiai, bėgimai, vaikų turimos patirties reflektavimas. Situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti išpūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priežastis, pasekmes; diskutuoti, išvelgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt. Plėtojamas naratyvinis žaidimas.

PASITIKINTIS

Pasiiekimų sritys	Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
<p>EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p> <p>Pasiiekimų srities dėmenys: 1.savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; 2.kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos 3.savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.</p>	<p>1 žingsnis Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženklais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.</p> <p>2 žingsnis Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguojau į kitų emocijas.</p> <p>3 žingsnis Atpažįstu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavadinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.</p> <p>4 žingsnis Aiškinuosi, kokios emocijos man ir kitiems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairiais būdais, atpažįstu iš kitų išraiškos.</p> <p>5 žingsnis Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.</p> <p>6 žingsnis Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, taikau įvairius būdus, padedančius pasijusti geriau, atpažįstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.</p>	<p>1-3 metai. Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį ir kt.) išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrų“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiramino erdvėje kartu su suaugusiuoju, ištraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas). Susitapatindami atspindi suaugusiojo ir kitų vaikų emocijas, atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomasias veiklas. Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Medžiagų dialogai“, 31 p.; „Puodų orkestras“, 19 p.; „Judantys laiptai“, 19 p.; „Atradimų takelis“, 14 p.; „Aš“ pasaulis“, 24 p., 38 p.; „Smėlio dėžė“, 8 p.; 24 p., 30 p..</p> <p>3-6 metai. Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Veidrodyje rodo skirtingas emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, baimę) ir skatinamas jas atkartoti. Dainuoja dainas apie emocijas, pvz., „Jei linksmas esi – paplok“. Veikla „Kaip jaučiuosi šiandien?“ – pasirenka emocijų kortelę, atspindinčią nuotaiką. Skatinamas pasako: „Kodėl taip jaučiasi? Kas padėtų jaustis geriau?“</p>

		<p>Pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Žaidžia „Pūsk žvakutę“ – ramiai įkvepia ir lėtai išpučia orą, kad nusiramintų stiprios emocijos.</p> <p>Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti).</p> <p>Turi „jausmų meškutį“, su kuriuo gali pasikalbėti, kai liūdna ar pikta.</p> <p>Diskutuoja apie žodžius ir veiksmus, kurie gali įskaudinti kitus.</p> <p>Kuria draugiškus sakinius: „Ką galiu pasakyti draugui, kuris nusiminęs?“</p> <p>Žaisdamas mokosi atpažinti kito emocijas („Kaip manai, kodėl draugas liūdnas?“).</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Kūrybiniai dialogai“, 19 p.; „Pasaulis be sienų“, 67 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 14 p, 51 p.; „Aš“ – matomas ir nematomas“, 32 p.; 51 p., 64 p.; „Mokymosi veidrodis“, 28 p.</p>
<p>SAVIVOKA IR SAVIGARBA</p> <p>Vertybinių nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei</p>	<p>1 žingsnis Reaguojau į savo vardą, tyrinėju savo kūną. Jaučiu ryšį su kitais, atliepiu artimųjų rodomą dėmesį, mėgstu žaidimus ir daineles gimtąją kalba.</p> <p>2 žingsnis Atpažįstu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgaujuosi tuo, ką galiu pats. Esu prisirišęs prie tėvų/globėjų, pasitikiu suaugusiaisiais grupėje, išitraukiu į etnokultūrinės veiklas.</p> <p>3 žingsnis Pasakau savo vardą, kas esu (berniukas/mergaitė), žinau</p>	<p>1-3 metai. Tyrinėja savo kūną per sensorinius ir motorinius žaidimus, tyrinėja su veidrodžiais (žiūri į savo atspindį ir mokosi atpažinti kūno dalis) ir sensorinėmis priemonėmis (plunksnomis, kempinėlėmis ir kt.).</p> <p>Liečia, glosto savo rankas, kojas, stebi jų judesius veidrodyje, bando atkartoti suaugusiojo rodomus gestus.</p> <p>Žaidžia muzikinius žaidimus – dainelės su kūno judesiais (pvz., „Galva, pečiai, keliai, pirštai“).</p> <p>Žaidimų metu reaguoja į savo vardą, šypsosi, guguoja, gestikuliuoja, palaiko ryšį su artimais suaugusiaisiais ir vaikais per akių kontaktą, veido išraiškas, balsą bei judesius.</p> <p>Klausosi dainelių ir žaidimų gimtąja bei kitomis kalbomis, dalyvaudami kartu su mokytoju ar šeima.</p> <p>Žiūri į savo nuotraukas ir veidrodį, atpažįsta save, parodo ir įvardija kai kurias kūno dalis.</p> <p>Žaisdamas atranda savo gebėjimus: judėti, kalbėti, atlikti paprastas užduotis. Išreiškia savo norus, renkasi mėgstamus žaislus, drabužius ir veiklas.</p>

<p>kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Savo kūno pažinimas, 2.asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas, 3.bendrystės su šeima ir grupe jausmas, 4.kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas. 	<p>pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka būti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgaujuosi pažįstama aplinka, kalba, suklastu, kai išgirstu kitą kalbą.</p> <p>4 žingsnis</p> <p>Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbu ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupės draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veiklą ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.</p> <p>5 žingsnis</p> <p>Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsiu užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokioje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.</p> <p>6 žingsnis</p> <p>Sampratauju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos išorinius ženklus. Dalyvauju</p>	<p>Mokytojo padedamas dalyvauja šventėse, stebi grupės renginius, įsitraukia į tradicinius žaidimus, klausosi tautosakos kūrinų.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Medžiagų dialogai“, 8 p., 18 p., 23 p., 7 p.; „„Aš“ pasaulis“, 16 p., 24 p., 46 p.; „Smėlio dėžė“, 8 p.</p> <p>3-6 metai.</p> <p>Eksperimentuodamas su kūno judesiais ir pojūčiais, mokosi įvardyti 5–6 kūno ir veido dalis, pasako savo amžių, vardą, nurodo, ar jis berniukas, ar mergaitė. Aktyviai dalyvauja grupės veiklose, mokosi savarankiškumo („aš pats“). Žaidimuose ir kasdienėse situacijose domisi kitais vaikais, mokosi bendrauti, stebi skirtingų kultūrų simbolius, susipažįsta su kitakalbiais vaikais ir suaugusiais. Dalyvauja kūrybiniuose užsiėmimuose, kuriuose vaizduoja arba įvardija savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, ūgį. Tyrinėja vizualius plakatus apie kūno dalis, funkcijas ir kūno vidų – domisi, kas yra po oda, kaip veikia organizmas. Diskusijose mokosi išreikšti, kaip jaučiasi, ko nori, kaip jaučiasi kiti. Dalyvauja šeimos ir grupės veiklose, dalinasi savo kultūriniais įspūdžiais. Pamažu mokosi atlikti nedideles atsakomybes ir išreikšti savo nuomonę aktualiais klausimais. Eksperimentuoja su savo kūnu, tyrinėja, ką gali atlikti skirtingos kūno dalys. Per interaktyvias veiklas sužino apie vidines kūno sistemas – kaip veikia kvėpavimas, virškinimas, kraujotaka. Stebi savo augimą, mokosi atpažinti save senesnėse nuotraukose, sampratauja, kuo norėtų būti suaugęs. Žaisdami išbando įvairius socialinius vaidmenis (žaidžia gydytojus, statybininkus, pardavėjus ir kt.). Tyrinėja savo tautos kultūrą ir lygina ją su kitų šalių tradicijomis (maistas, drabužiai, tradicijos). Dalyvauja veiklose, kurios leidžia tyrinėti kūno augimą – stebi savo ūgį, nagrinėja sveikos gyvensenos principus. Atpažįsta savo emocijas, mokosi pasirinkti tinkamą elgesį įvairiose situacijose, supranta, kaip jų veiksmai gali padėti kitiems pasijusti geriau. Aktyviai įsitraukia į grupės, šeimos ir bendruomenės veiklas, prisideda prie sprendimų priėmimo. Lanko vietines įstaigas (biblioteką, gaisrinę), susipažįsta su bendruomenės gyvenimu.</p>
--	---	--

	savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas.	Susipažįsta su savo šalies simboliais, lygina ją su kitomis šalimis, mokosi gerbti kultūrinius skirtumus ir suprasti visų žmonių lygybę. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Kūrybiniai dialogai“, 25 p.; „Pasaulis be sienų“, 8 p., 36 p., 52 p.; „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 p., 25 p., 32 p., 38 p., 44 p.
<p>Ugdymo(si) kontekstai: Žaismės, kultūrinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Vaikai įtraukiami į emocijų, savo išvaizdos, kūno tyrinėjimus. Atsakymų į klausimus paieška vyksta spontaniškai, naudojant sukurtame kontekste esančias tyrinėjimo priemones (pvz., veidrodžius, nuotraukas, paveikslėlius, medžiagas ir kt.). Siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai ir spontaniškai vaiko veiklai. Vaikai dalyvauja projektuose, kalendorinėse šventėse, šeimų šventėse ir kt. 1,5-5 metų amžiaus vaikai dalyvauja socialinio emocinio ugdymo programoje „Kimochis“. 5-6 metų amžiaus vaikai dalyvauja socialinio emocinio ugdymo programose „Laikas kartu“ bei „Zipio draugai“.</p> <p>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Siekiama harmoningo vaikų fizinio augimo, taisyklingos laikysenos, išlavėjusios stambiosios bei smulkiosios motorikos ir fizinių ypatybių, gebėjimo saugiai judėti pagal amžiaus galimybes, laikytis judėjimo ir poilsio ritmo, noro judėti ir įsitraukti į judriuosius žaidimus. Mokytojas siekia padėti vaikams išlaisvinti savireguliacijos procesus, įgalinančius kryptingai plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus, valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius, valdyti santykių kūrimą ir mokymąsi. Rodo pavyzdį, kaip tinkamai reikšti emocijas, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti. Kelia atvirus klausimus, skatinančius tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais</p> <p>Ugdymo(si) būdai, metodai: kūrybiniai žaidimai, tyrinėjimai, edukacinių filmukų žiūrėjimas/aptarimas, knygelių vartymas, maisto gaminimas, išvykos, diskusijos, judrūs improvizaciniai žaidimai, atsipalaidavimo, kvėpavimo, jogos pratimai, žygiai, bėgimai, vaikų turimos patirties reflektavimas. Paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis, „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.). Situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti įspūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priežastį, pasekmes; diskutuoti, išvelgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt.). patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti). Giluminio mokymosi skatinimo būdai (apie vieną mokymosi objektą ilgą laiką rinkti skirtingą informaciją iš įvairių šaltinių; sisteminti, pavaizduoti, modeliuoti, pristatyti ir kt.). Tiriamieji būdai (stebėti, taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemones, pvz., tyrinėjimų laboratorijos, pažinimo salos ir kt.). Jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: darbų darymas kartu su vaiku, „mąstymas kartu“, projektai (pvz., „Šeimos medis“, „Ką žinome vieni apie kitus?“, „Jausmai“, „Aš turiu pilve pyktį ir t.t.“). Vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirakščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.). Naratyvinis žaidimas. Refleksijos skatinimo būdai.</p>		

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

Pasiiekimų sritys	Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS	1 žingsnis Mėgaujuosi suaugusiojo dėmesiu, kūno ženklais parodau, kuo domiuosi, seku jo žvilgsnį, aptinku	1-3 metai. Pastebi ir reaguoja į suaugusiojo kūno ženklus, rodomus objektus, palaiko bendrą dėmesį ir dalijasi emocijomis. Žaidžia šalia kitų vaikų, užmezga pirmuosius kontaktus su bendraamžiais.

<p>IR BENDRAAMŽIAIS</p> <p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veikslių pasekmes sau ir kitiems.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su</p>	<p>jo rodomus objektus, dalinuosi emocijomis.</p> <p>2 žingsnis Skiriu man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgdžioju, kartoju tai, kas sulaukė jų palaikymo, tikiuosi jų pagalbos; mėgstu žaisti greta kitų vaikų.</p> <p>3 žingsnis Kai man artimas suaugusysis yra šalia, aš drąsiai išbandau ką nors nauja. Ieškau bendraamžių draugijos, trumpam įsitraukiu į bendrus žaidimus, mokausi dalintis.</p> <p>4 žingsnis Pasitikiu mokytojais, įsitraukiu į jų siūlomas ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų, bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.</p> <p>5 žingsnis Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikių nesutarimo sprendimo būdu, laikausi įsipareigojimų grupei.</p> <p>6 žingsnis Suprantu, koks mano elgesys yra priimtinas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis susitarimo dėl elgesio, stengiuosi bendrauti</p>	<p>Tyrinėja, išbando naujus dalykus bei jaučiasi saugiai priimant iššūkius. Suaugusysis tampa ramsčiu, kuris palaiko vaiko pasitikėjimą savimi ir motyvuoja veikti savarankiškai.</p> <p>Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: knygelė „Aš“ pasaulis“, 9 p., 24 p., 30 p., 38 p., 51 p., 46 p.; „Smėlio dėžė“, 8 p., 12 p., 16 p., 20 p., 24 p., 30 p.; „Atradimų takelis“, 26 p.; „Medžiagų dialogai“, 27 p.; „Puodų orkestras“, 24 p.</p> <p>3-6 metai. Dalyvauja pokalbiuose, klausinėja, užkalbina, prašo, nurodo ir laikosi kalbinio etiketo normų. Mokosi kelti klausimus, vartoti naujas sąvokas, argumentuoti, plėtoti diskusijas, žaisdami siužetinius vaidmenų žaidimus, įsitraukia į dialogą ir polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras. Žodinę raišką papildo gestais, judesiais, mimika, iliustruodami objektus, schemomis ir piešiniais. Supranta, kokio elgesio tikimasi bendraujant su kitais, pradeda laikytis susitarimų ir elgesio normų, natūraliai prisitaiko prie situacijų, aktyviai siekia savo tikslų. Skaito knygas, kalba apie skaitomas istorijas, dalijasi patirtimi ir kuria pasakojimus. Mokosi tarpininkauti bei spręsti nesutarimus derybomis ir kompromisais. Gera supranta elgesio normas ir svarbą laikytis susitarimų, bendrauja pagarbiai, derybomis ir kompromisais sprendžia nesutarimus bei problemas. Įsitraukia į kalbų įvairovę, bando kalbėti kitomis kalbomis, bendrauja su kitakalbiais vaikais ar suaugusiaisiais, naudoja alternatyvias komunikacijos priemones, jei reikia, ir yra palaikomi mokytojo. Žaidžia grupinius žaidimus, skatinančius dalintis priemonėmis ir veikti kartu, stiprinant bendradarbiavimo įgūdžius. Dalyvauja kartu su vaikais įvairiose veiklose, siekiant kurti pasitikėjimą ir skatinti drąsą veikti. Formuluoja grupės elgesio taisykles, akcentuojant draugiškumą ir dalijimąsi. Pastebi ir aptaria vaikų panašumus bei skirtumus. Dalyvauja veiklose, kurios reikalauja komandinio darbo ir bendrų tikslų siekimo, stiprinant atsakomybės jausmą.</p>
--	--	---

<p>suaugusiais ir kitais vaikais;</p> <p>2. gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;</p> <p>3. gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus;</p> <p>4. gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.</p>	<p>pagarbiai, mokausi tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.</p>	<p>Mokosi taikyti kompromisus ir diskusijas sprendžiant nesutarimus, praktikuojant per žaidimus ar realias situacijas.</p> <p>Dalyvauja kasdienėje grupės veikloje, atliekant priskirtas užduotis ir rūpinantis bendromis priemonėmis.</p> <p>Diskutuoja apie priimtina elgesį grupėje, pasitelkiant įvairias situacijas ir pavyzdžius, skatinant suvokimą apie susitarimų svarbą.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Žalioji pieštukas“, 41 p.; „Pakylėta kasdienybė“, 37 p., 30 p.; „Aš“ – matomas ir nematomas“, 55 p., 38 p., 15 p., 64 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 43 p., 38 p., 51 p.; „Pasaulis be sienų“, 8 p., 16 p., 23 p., 82 p.; „Kūrybiniai dialogai“ 8 p.; „Mokymosi veidrodis“, 17 p., 28 p.; „Dėlionių kilimas“, 32 p.</p>
<p>APLINKOS PAŽINIMAS</p> <p>Vertybinių nuostatų. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydama žaidimuose ir kitose veiklose.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką;</p>	<p>1 žingsnis Reaguojau į aplinkoje esančius žmones, gyvus ir negyvus daiktus, reiškinius.</p> <p>2 žingsnis Orientuojuosi artimiausioje aplinkoje, stebiu ir atpažįstu jos objektus, juos pavadinu savo kalba, kai kuriuos naudoju pagal paskirtį.</p> <p>3 žingsnis Džiaugiuosi gyvūnais, augalais ir gamtos reiškiniais savo aplinkoje, pradedu juos pavadinti. Stengiuosi būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, augalais ir gyvūnais. Reaguojau į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvauju.</p> <p>4 žingsnis Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reiškinius ž., pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką.</p>	<p>1-3 metai. Vaikai pažįsta daiktus ir jų savybes per visus jutimus (spalva, forma, garsas, kvapas, tekstūra). Pirmaisiais gyvenimo metais jie tyrinėja daiktus juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną. 2–3 metų vaikai rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį su rūšiavimo žaislais ir sensorinėmis priemonėmis. Pažįsta artimoje aplinkoje esančius daiktus ir jų požymius (forma, dydis, spalva, tekstūra), taip pat medžiagas, iš kurių jie pagaminti (minkštos, kietos, skaidrios, neskaidrios). Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, naudojami daiktais ir prietaisais (pvz., lupos, magnetai) ir tyrinėja aplinką su išmaniaisiais žaislais. Stebi ir tyrinėja augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos). Prižiūrėdami augalus, vaikai mokosi rūpintis gamta. Pažįsta skirtingų tekstūrų, spalvų ir formų daiktus, juos liečiant, ragaujant, uodžiant ar stebint. Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą ar dydį, naudodami specialias priemones, kurios skatina tyrinėjimą ir klausimų uždavimą. Apibūdina daiktus, kuriuos laiko rankose, tyrinėdami jų savybes ir funkcijas. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Smėlio dėžė“, 12 p., 20 p.; „Puodų orkestras“, 8 p., 14 p., 24 p., 29 p.; „Aš“ pasaulis“, 46 p.; „Korys“, 19 p., 23 p.; „Kalbos spintelė“, 17 p.; „Atradimų takelis“, 8 p., 14 p., 18 p., 22 p., 26 p., 32 p., 39 p., 46 p.</p> <p>3-6 metai</p>

<p>2. gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; 3. pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.</p>	<p>Padedu rūšiuoti atliekas, tausoti išteklius. Atpažįstu patiriamus kitos nei mano kultūros reiškinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas. 5 žingsnis Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjimus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas Pradedu suvokti įvykių chronologiją. 6 žingsnis Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, išvelgiu panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju. Jaučiu ryšį su savo socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, paaiškinu, kodėl ir kaip išteklius reikia tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes. Domiuosi įvairiomis profesijomis. Vartoju žodžius praeičiai, dabarčiai ir ateičiai, metų laikams nusakyti.</p>	<p>Rūšiuoja daiktus pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Tyrinėja daiktų savybes ir stebi, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję, lygina ir grupuoja daiktus, ieško panašumų ir skirtumų. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitų rūšių daiktų. Jie atpažįsta daiktus pagal požymius (spalvą, tekstūrą, formą, kvapą). Mokytojo padedami, pradeda suprasti daiktų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Tyrinėja, kaip gamtos ir žmogaus sukurti daiktai keičiasi, ir domisi technologijų pažanga. Pradeda suvokti, kaip daiktai veikia ir kaip žmogus juos pritaiko savo poreikiams. Stebi ir tyrinėja gyvūnus, jų išvaizdą, elgesį, gyvenamąsias vietas. Mokosi rūpintis gyvūnais, supranta, kaip jie prisitaiko prie aplinkos ir kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Tyrinėja daiktus pagal jų išvaizdą, kvapą, tekstūrą ir formą. Lygina tos pačios rūšies daiktai pagal jų skirtumus (pavyzdžiui, obuoliai pagal spalvą, dydį, kvapą) ir palyginami su kitų rūšių objektais. Mokosi vaizduoti daiktus erdvėje, piešiant arba naudojant žaidimus, kurie padeda suvokti jų padėtį ir vietą. Susipažįsta su išmaniaisiais prietaisais ir žaislais, kurie padeda tyrinėti objektus ir suprasti technologijų įtaką jų veikimui. Lygina senuosius ir šiuolaikinius daiktus, aptariant, kaip technologijų pažanga keičia daiktų funkcionalumą ir dizainą. Atlieka eksperimentus su technologiniais prietaisais, siekiant suprasti jų poveikį ir veikimą, pavyzdžiui, naudojant mikroskopus arba lupas. Stebi gyvūnus, analizuojant jų elgesį, išvaizdą ir gyvenamąsias vietas, tiek tiesiogiai, tiek per vaizdinius šaltinius. Mokosi rūpintis gyvūnais, atlikti kasdienės priežiūros užduotis ir suprasti, kaip gyvūnai prisitaiko prie savo aplinkos. Aptaria, kaip žmonės gali padėti gyvūnams ir kaip gyvūnai prisideda prie žmogaus gyvenimo ir gamtos išsaugojimo. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 p., 15 p., 38 p., 44 p.; „Žaliasis pieštukas“, 8 p., 14 p., 21 p., 29 p., 35 p., 41 p., 48 p., 55 p.; „Pasaulis be sienų“, 23 p., 30 p., 36 p., 43 p., 60 p.; „Realybių žaismė“, 9 p., 13 p., 18 p., 23 p., 28 p., 47 p.; „Pakylėta kasdienybė“, 22 p., 30 p.; „Energijos upė“, 16 p., 39 p.; „Dėlionių kilimas“, 28 p., 40 p.; „Mokymosi veidrodis“, 22 p.; „Judantis pasaulis“, 49 p.</p>
---	---	---

Ugdymo(si) kontekstai: Žaismės, kultūrinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Sukuriama erdvė, kurioje galima tyrinėti ir bandyti naujas medžiagas bei idėjas, užtikrinant pagalbą prireikus. Skatinamos socialinės sąveikos, įvairovės pažinimas ir bendras veikimas žmonių grupėse. Atliepiamas smalsumas ir skatinama giliau suprasti aplinkos objektus bei reiškinius per tyrinėjimą. Siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai ir spontaniškai vaiko veiklai. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę. Integruojamas tvarumas ir ekologinė atsakomybė.

Vaikai dalyvauja „Tvari mokykla 2030“ veiklose, gamtosauginiuose projektuose, edukacijose (pvz., bičių, duonos kepimo, amatų ir kt.), STEAM veiklose. Organizuojamos išvykos į tėvų darbovietes, žemdirbystės ir gyvulininkystės ūkius, Arnetų namą, J. Monkutės-Marks muziejų, biblioteką. Vykdomi stebėjimai ir tyrinėjimai Gegučių parke bei miesto parke.

Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas siekia padėti vaikams išlaisvinti savireguliacijos procesus, įgalinančius kryptingai plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus, valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius, valdyti santykių kūrimą ir mokymąsi. Rodo pavyzdį, kaip tinkamai reikšti emocijas, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti.

Paliekama galimybė vaikui savarankiškai spręsti situaciją, paskatinant prašyti pagalbos, jei to prireikia. Sudaromos sąlygos vaikams žaisti šalia vienas kito ir skatinamas bendravimas bei sąveika. Pasiūloma nauja veikla ir drąsinama ją išbandyti, užtikrinant palaikymą. Skatinami kūrybiniai bandymai, palaikant ir įvertinant pastangas bei drąsinant tęsti veiklą. Suaugusysis tampa ramsčiu, kuris palaiko vaiko pasitikėjimą savimi ir motyvuoja veikti savarankiškai. Mokytojas skatina vaikų bendravimą ir bendradarbiavimą su suaugusiais bei bendraamžiais, siekiant ugdyti socialinius įgūdžius ir emocinę brandą.

Ugdymo(si) būdai, metodai: kūrybiniai žaidimai, tyrinėjimai, edukacinių filmukų žiūrėjimas/aptarimas, knygelių vartymas, maisto gaminimas, išvykos, diskusijos, judrūs improvizaciniai žaidimai, atsipalaidavimo, kvėpavimo, jogos pratimai, žygiai, bėgimai, vaikų turimos patirties reflektavimas. Tyrinėjimo metodas remiasi vaikų atradimais ir eksperimentavimais su aplinkos objektais bei reiškiniais. Žaidybinis ugdymas ir diskusijos, projektų metodas skatina bendravimą ir bendradarbiavimą tarp vaikų ir suaugusiųjų, taip pat tarp pačių vaikų.

LANKSČIAI MĄSTANTIS

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
MATEMATINIS MĄSTYMAS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	1 žingsnis Sugriebiu daiktą, jį metu (paleidžiu), siekiu kito daikto. Naudoju kūno kalbą (gestus, mimiką) parodydamas, kad supranta, ką reiškia „yra“ („nėra“), „dar“, „taip“ („ne“). Dedu vieną daiktą ant kito.	1-3 metai. Mėto daiktą, jį sugriebia, paleidžia. Žaidžia pirštukinius žaidimus „1-2-3 pirštukai ir nėra“, „Aukštai-zemai“.. Deda vieną kaladėlę ant kitos. Surikiuoja du, tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Žaidžia žaidimą „Surask tokį patį“ (pagal spalvą, formą, dydį). Nuosekliai įvardija skaičius 1-2-3 ir paduoda tiek daiktų, kiek prašoma.

<p>Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis. 2. mato pajauta ir išmatuoja dydžių palyginimas. 3. geometrinių modelių pažinimas. 4. vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.</p>	<p>2 žingsnis Suprantu, kad žodžiai „vienas“, „du“, „trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Surikiuoju du tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę, Daugeliu atvejų surandu tokios pačios formos, dydžio ar spalvos objektą. Suprantu, ką reiškia „toks pat“, „kitoks“, „daug“, „mažai“, „pažiūrėti į viršų“, „išimti“.</p> <p>3 žingsnis Nuosekliai įvardiju skaičius 1, 2, 3, atpažįstu ir susieju įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoju tiek daiktų, kiek prašoma, suprantu, ką reiškia būti pirmam, antram. Palyginu du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Tapatinu, atrenku kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuojau dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).</p>	<p>Lydimas mokytojo komentarų, klausimų, paaiškinimų patiria, kad daiktai turi požymius (formą, dydį, spalvą, tekstūrą), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos-kietos, lengvos-sunkios).</p> <p>Pasitelkiant skirtingų formų kaladėles, konstruoja įvairius statinius, juos aptaria (aukštas, žemas ir pan.).</p> <p>„Nuveda“ veikėją iki tikslo paprastu takeliu arba nupieštu labirintu. Pilsto skirtingus kiekius vandens į indus ir aptaria „daugiau“ ir „mažiau“.</p> <p>Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). Nuosekliai skaičiuoja iki 3.</p> <p><i>Idejos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knyga: „Aš pasaulis“, 30 p.; „Smėlio dėžė“, 16 p.; „Korys“, 8 p., 14 p., 19 p., 23 p.; „Puodų orkestras“, 8 p.; „Judantys laiptai“, 23 p.; „Aš pasaulis“, 30 p.; „Kalbos spintelė“, 8 p.</p> <p>3-6 metai. Skaičiuoja iki 5 ir atgal, daiktų kiekį susieja su skaičiumi. Daiktus grupuoja, rikiuoja (pagal dydį, ilgį, aukštį, tūrį), vartojant aukštesniojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, storesnis ir pan.). Visaip apžiūrinėdami daiktą, atpažįsta jį pagal požymius (spalva, forma, kvapas ir pan.). Pagal vieną savybę (požymį) klasifikuoja ir rūšiuoja dviem požymiais besiskiriančių objektų rinkinius. Mokytojui padedant, gretina daiktus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio). Ieško skaičių aplinkoje (ant knygų, laikrodžių, žaislų). Kasdieninėje veikloje pradeda vartoti žodžius: pirmyn-atgal, aukštyn-žemyn, kairėn-dešinėn. Dėlioja dėlionės su skaičiais nuo 1 iki 10, nuosekliai įvardija, juos parašo skaitmenimis. Diskutuoja apie ateities įvykius, vartoja žodžius: tikrai įvyks-gali būti-niekada neįvyks, įmanoma. Naudodamasis objektais, piešiniais, kurdamas istorijas, sudeda, atima iš pradžių 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Stebi, renka, grafiškai piešiniuose, diagramose fiksuoja duomenis.</p>
	<p>4 žingsnis Skaičiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekius, sieju įvairias to paties skaičiaus išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klasifikuoju, rūšiuoju objektus; įvardiju pažįstamas forma; plane pažymiu 2-3 matomus daiktus, apibūdinu jų išsidėstymą; pratęsiu dviejų pasikartojančių elementų seką.</p> <p>5 žingsnis Skaičiuoju 9-ių ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-</p>	

	<p>ių ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.</p> <p>6 žingsnis Parašau skaitmenimis skaičius iki 10; randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-ių ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius: įvyks, neįvyks, gali įvykti. Judu pagal įsidėmėtą planą, paaiškinu ir pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti nežymiai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Dėliuju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimačius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartoju vis platesnį matematinį žodyną.</p>	<p>Atpažįsta, įvardina dvimates (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates (kubą, rutulį) figūras. Komponuoja figūrų (objektų) sekas. Mokosi naudotis įvairiais matavimo įrankiais (metru, liniuote ir kt.). Žaidžia žaidimus „Daugiau-mažiau-kiek trūksta?“, „Kokią formą tau primena šis daiktas?“, „Formų dėlionė“, „Dingusių skaičių tiltas“, matematinį orientacinį žaidimą aplinkoje (nueik penkis žingsnius į kairę ir surink dešimt kaštonų). <i>Idėjos veikloms</i>: leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Dėlionių kilimas“, 18 p., 23 p.; „Pasaulis be sienų“, 43 p.; „Mokymosi veidrodis“, 17 p., 39 p.; „Energijos upė“, 49 p.</p>
<p>SKAITMENINIS SUMANUMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones,</p>	<p>1 žingsnis Stebiu išmaniųjų žaislų judėjimą, siekiu jų rankomis, klausausi skleidžiamų garsų.</p> <p>2 žingsnis Spaudau, liečiu, purtau grupėje esančius išmaniuosius žaislus siekdamas efekto. Gebu atlikti dviejų veiksmų sekas.</p> <p>3 žingsnis Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.</p>	<p>1-3 metai. Domisi, žaidžia išmaniaisiais žaislais be ekranų, įvairiais veiksmis siekia efekto. Domisi, varto, spaudinėja interaktyvias knygas su mygtukais. Kartoja skleidžiamus garsus, mokytojo padedamas bando įvardinti. „Fotografuoja“ žaislus, aplinką, draugus, naudodamas seną fotoaparata arba planšetę, su mokytoja aptaria ką mato ekrane. Žaidžia interaktyvius žaidimus, kur spaudžia spalvą ar skaičių, o jie skleidžia garsus. Brėžia linijas, taškelius, naudojant paprastas piešimo programėles, pasakoja „ką nupiešė?“</p> <p>3-6 metai. Klausosi mokytojos paprastų, suprantamų paaiškinimų apie atsakingą technologijų naudojimą, žalą, saiką, tinkamą laiko kiekį.</p>

<p>kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones; 2. elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; 3. veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; 4. saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais. 	<p>4 žingsnis Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir paleisti, bendrauti, mokausi jas pavadinti, apibūdinti. Suprantu ir galiu atlikti grafiniais simboliiais ir objektais žymimas komandas.</p> <p>5 žingsnis Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių. Iš simbolių dėliojau komandų sekas, išbandau jas žaidybiniame programavimo aplinkoje, aiškinu.</p> <p>6 žingsnis Prižiūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukūriau. Sudarau, vykdu ir koreguoju paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.</p>	<p>Su žaidybiniomis programavimo aplinkomis susipažįsta programuodamas paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodamas komandų blokų sekas ir jas vykdydamas. Naudojant robotuką (pvz., Bee-Bot) nukreipia jį į tikslą, paspausdamas teisingus mygtukus. Žaisdamas, tyrinėdamas aplinką naudojami išmaniaisiais daiktai, aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Mokinaisi naudotis skaitmeniniu arba popieriniu žemėlapiu, surasti vietas darželio kieme ar grupėje. Derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, atitinkančias jo gebėjimus (pvz., fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), ir skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų sukurtu skaitmeniniu turiniu ir dalinasi savo kūriniais. Mokytojo prižiūrimas, pasirenka ir naudoja amžiui tinkamas interneto svetaines ir programėles projektinėms veikloms ir kūrybinėms užduotims atlikti. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Realybių žaismė“, 9 p.; „Judantis pasaulis“, 44 p.; „Realybių žaismė“, 28 p., 32 p., 42 p.</p>
--	--	---

Ugdymosi kontekstai: realių ir virtualių aplinkų kontekstas. Aplinkos saikingai ir saugiai papildomos skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius. Kasdieninė ir kūrybinė veikla per žaidimus, socialinį bendradarbiavimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, skaitmeninį raštingumą ir atsakingą naudojimąsi.

Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: mokytojas yra įkvėpėjas, motyvatorius, pagalbininkas, vedlys, aplinkos kūrėjas, refleksijos skatintojas padedant atrasti matematinius dėsningumus per žaidimus, patirtį ir tyrinėjimus. Skaitmeninio raštingumo ugdytojas, tyrinėjimo ir kūrybos skatintojas, bendradarbiavimo organizatorius, saugumo užtikrintojas, technologijų integratorius į ugdymą per žaidimus, patirtį, tyrinėjimą

ir bendradarbiavimą. Mokytojas kelia atvirus klausimus, skatinančius tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais.

Ugdymo(si) būdai, metodai: manipuliaciniai žaidimai, kasdieninės situacijos, ritmas ir sekos, žaidimai su skaičiais ir figūromis, tyrinėjimai, eksperimentavimai, skaičiuotės, dainelės, judrieji žaidimai, mokymasis per atradimus, kūrybą, bendradarbiavimas, kritinis mąstymas, integruotas mokymasis, atsakingas ir saugus technologijų naudojimas. Jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: „mąstymas kartu“, projektinės veiklos (pvz., „Pasakyk pasauliui, Labas“, „Virtuali kelionė po pasaulį“ ir kt.). Refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.). Aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajauti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.). Paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis; „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.).

KOMUNIKABILUS

Pasiiekimų sritys	Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
<p>KALBŲ SUPRATIMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	<p>1 žingsnis Trumpam sutelkiu dėmesį, reaguju į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.</p> <p>2 žingsnis Klausausi kitų kalbėjimo, suprantu ir atliepiu 2-3 žodžių sakinius, klausimus, trumpus pasakojimus, įsidėmiu dažnai vartojamus žodžius, reaguju į pasikartojančius garsus, žodžius, judesius; mėgstu, kai man skaito knygeles, pats vartinėju jas, stebiu rašančiuosius.</p> <p>3 žingsnis Trumpam susikaupiu ir reaguju į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3-4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas paskui kitą sekančius prašymus, trumpus skaitomus, pasakojimus arba dainuojamus tekstus; reaguju į ritmo darinius, intonavimą; vartau knygeles, skiriu tekstą nuo paveikslėlių; suprantu dažnai matomų ženklų prasmę.</p>	<p>1-3 metai. Žaidžia suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąją kalbą ir kitomis kalbomis. Klausosi garsų įvairiose aplinkose: tiek triukšmingose, tiek tyliose. Mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ir poliloge. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. Reaguja išgirdę mokytojo kreipimąsi, jo kalbinami, klausinėjami, prašomi. Dalyvauja mokytojo, savo, draugų inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis. Supranta savo ir artimųjų vardus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių, veiksmų pavadinimus. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas, įvykių seką. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 12 p., 15 p., 27 p.; „Smėlio dėžė“, 8 p., 12 p., 16 p., 20 p.; „Kalbos spintelė“, 8 p., 13 p., 17 p., 22 p., 26</p>

<p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką; 2. gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės; 3. domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; 4. gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus. 	<p>4 žingsnis Išklausau ir reaguojau į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvoki (ne)verbalinius raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.</p>	<p>p., 31 p.; „Puodų orkestras“, 8 p., 19 p., 29 p.; „Medžiagų dialogai“, 13 p., 31 p.; „Aš“ pasaulis“, 9 p., 16 p., 46 p.</p> <p>3-6 metai. Klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų interpretacijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Skaitydami, klausydami, aptardami, atpasakodami meninio stiliaus tekstus supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, vaizdingą kalbą, perkeltinę žodžių prasmę. Susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove girdėdami kitų kalbų (ne gimtosios) garso įrašus, tarmes, svečių iš kitų šalių kalbą. Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reagoja žodine arba nežodine raiška. Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami; pasitelkiamos papildomos priemonės, pvz. emocijų kortelės, sutartiniai ženklai. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas. Suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus. Imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais, pvz. Brailio raštu. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantis pasaulis“, 8 p.; „Aš“ – matomas ir nematomas“, 25 p., 32 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 p., 14 p., 23 p., 34 p., 51 p.; „Žalasis pieštukas“, 21 p., 29 p.; „Realybių žaismė“, 9 p., 13 p., 37 p., 47 p.; „Energijos upė“, 16 p., 34 p., 39 p., 49 p., 60 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 25 p.</p>
<p>Pasiekimų sritys</p>	<p>Pasiekimų žingsniai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės</p>

KALBINĖ RAIŠKA

Vertybinių nuostata.

Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai.

Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Pasiekimų srities

dėmenys:

- gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį;
- gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant

1 žingsnis

Išreiškiu emocijas ir poreikius garsais, gestais ir mimika, daug čiaušku, kartoju, mėgdžioju, tariau balsių ir priebalsių junginius.

2 žingsnis

Kartoju naujus žodžius, gestus, bendraudamas vartoju garsažodžius, trumpus žodžius, žodžio ir gesto, dviejų žodžių sakinius, kūno kalbą; domiuosi rašymo priemonėmis, braukau lape.

3 žingsnis

Kalbu 2-3 žodžių vientisiniais sakiniais, klausinėju ir atsakau į paprastus klausimus, pats inicijuojau pokalbius, vartoju kelias mandagumo frazes, tinkamai vartoju kai kurias gramatines formas, kartoju eiliuotų tekstų fragmentus, mėgdžioju rašančiuosius.

4 žingsnis

Kalbu 3-5 žodžių vientisiniais sakiniais, taisyklingai tariau daugumą garsų, dažniausiai tinkamai vartoju gramatines formas, padedamas deklamuojau ir pasakoju, bandau kopijuoti matomus simbolių, raides.

5 žingsnis

Laisvai kalbu apie tai, kas vyksta, vyko ir vyks, tinkamai vartoju gramatines formas, kalbu sudėtiniais sakiniais, trumpai papasakoju, diskutuoju ir atsakau į klausimus; kopijuojau arba užrašau raides, simbolių, žodžius.

6 žingsnis

Išsakau savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, aiškinuosi, diskutuoju; tinkamai pradėdu, plėtoju, keičiu ir baigiu pokalbį; vartoju vaizdingus žodžius, kuriu ir atpasakoju istorijas; kopijuojau žodžius, rašau savo vardą, kelis žodžius.

1-3 metai.

Kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus.

Dviejų trijų žodžių sakiniais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko.

Vartoja paprastas mandagumo frazes.

Formuluodami sakinius, taiko pagrindinę gramatikos taisyklę. Bando imituoti, braukti, kevertoti, piešinėti palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.

Idėjos veikloms: leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantys laiptai“, 19 p., 23 p.; „Kalbos spintelė“, 26 p., 31 p., 37 p.; „Atradimų takelis“, 18 p.

3-6 metai.

Kalbasi apie atliktus darbus, patirtus nuotykius, žiūrėtus filmus, girdėtas pasakas. Pasakoja istorijas, kuria pasakojimus, kalbasi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Žaidžia išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinių derybų, spręsti kylančius nesutarimus.

Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia, mato, girdi. Žaidžia režisūrinius, siužetinius, vaidmenų, žodinius žaidimus, kuriuose kuria naujas kalbines situacijas.

Varto, skaito knygas, kalbasi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties.

Analizuoja matomą rašytinę ir vizualinę informaciją, pavyzdžiui, spaudinių iliustracijas, nuotraukas, lauko erdvėse pastebimus ženklus, užrašus, skelbimus.

Analizuoja knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.). Aiškinasi skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas).

Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.

<p>nežodines ir žodines raiškos priemonės; 3. gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.</p>		<p>Piešia, rašo, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siejant juos su realiais objektais. Dalyvauja kūrybinėse rašymo veiklose, pavyzdžiui, dėlioja raidžių simbolius iš akmenėlių, gilių, kaštonų. Pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto. Kuria istorijas apie raides ar garsus. Stato ir konstruoja simbolius, raides. Piešiniuose, po darbais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodžius. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus, iliustracijose rašo, kopijuoja raides, žodžius. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Kalbos ir knygos gelmė“, 19 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 19 p., 28 p., 38 p., 51 p.; „Pasaulis be sienų“, 52 p., 82 p.; „Mokymosi veidrodis“, 28 p.; „Realybių žaismė“, 13 p., 28 p., 42 p.</p>
Pasiiekimų sritys	Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
<p>ESTETINIS SUVOKIMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis</p>	<p>1 žingsnis Su nuostaba reaguoji į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.</p> <p>2 žingsnis Atrandu, mėgdžioju, tyrinėju tai, kas patinka, stebiuosi gamtos ir žmogaus sukurtais objektais ir reiškiniais.</p> <p>3 žingsnis Emocingai reaguoji į savo ir kitų kūrybą, atrandu, kas man gražu- bjauru, kas patinka ar nepatinka.</p> <p>4 žingsnis Gėriuosi aplinkos ir gamtos grožiu, rodau ir pasakau, kas man gražu. Man patinka įvairūs kūriniai, galiu apibūdinti kai kuriuos jų ypatumus.</p> <p>5 žingsnis</p>	<p>1-3 metai. Susidomi, trumpam sutelkia dėmesį ir rodo pasitenkinimą (krykštauja, siekia paliesti rankomis). Mokosi emocingai reaguoti girdėdamas garsų ir intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Mokosi skirtingai reaguoti į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Ugdosi gebėjimą turėti savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Mokosi džiaugtis savo kūryba, rodo ją kitiems ir apie ją pasakoja. Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, bei jais stebisi. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Puodų orkestras“, 24 p., 34 p.; „Kalbos spintelė“, 37 p.</p> <p>3-6 metai. Plačiau papasakoja, kaip ir ką sukūrė pats ir kiti vaikai.</p>

<p>estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui; 2. aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; 3. jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais. 	<p>Mėgaujosi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbais, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.</p> <p>6 žingsnis</p> <p>Kurdamas nepaisau standartų, pasakoju apie vaizdinius, kylančius patiriant kūrinis, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.</p>	<p>Pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (nuotaiką, spalvas, veiksmus).</p> <p>Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas.</p> <p>Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų vaikų menine veikla, geru elgesiu, darbais.</p> <p>Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais, pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus).</p> <p>Mokosi įgyvendinti naujas kūrybines idėjas, nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas bei žaismingai stebinti.</p> <p>Mokosi atpažinti meno paskirtis ir kontekstus, susieti patirtus meno kūrinius su savo asmenine raiška.</p> <p>Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimus, šokius, jų siužetus, veikėjus, nuotaikas ir apie gamtoje bei žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už įstaigos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir yra priimtina.</p> <p>Mokosi vertinti savo ir kitų kūrybinę veiklą, pateikdamas argumentus.</p> <p>Mokosi demonstruoti savitą estetinį skonį, pasakydamas, kas jam patiko ar nepatiko, kas buvo gerai ar blogai, gražu ar bjauru, ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas ar piešdamas.</p> <p>Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu ir darbais.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Pakylėta kasdienybė“, 8 p., 17 p., 22 p., 30 p., 37 p.; „Pasaulis be sienų“, 23 p., 52 p., 67 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 8 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 14 p., 19 p.</p>
---	---	--

Ugdymosi kontekstai: kalbų įvairovės, kultūrinių dialogų kontekstai. Kuriama aplinka, kurioje vaikai susipažįsta su skirtingomis kalbomis ir komunikacijos būdais, mokosi suprasti ir vartoti naujus žodžius bei frazes. Kalbų kampeliai grupėse, kur vaikai gali susipažinti su kitų kalbų raidėmis, vėliavomis, žmonių paveikslais, lėlėmis, nuotraukomis, organizuojamos kalbų savaitės (supažindinimas su gestų kalba, kūno kalba, piktogramomis). Siekiama plėtoti vaikų gebėjimus naudoti žodinę ir nežodinę raišką, įskaitant rašytinės raiškos pradmenis. Vaikų kalbos įgūdžiai ugdomi įvairiakalbėje aplinkoje, kurioje jie mokosi klausytis, aiškinti žodžių prasmes ir bendrauti su kitais vaikais bei suaugusiaisiais įvairiomis kalbomis. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Skatinama meninė raiška per muziką, šokį, vaidybą ir vizualinę kūrybą, kas ugdo kūrybiškumą ir estetinį pojūtį. Estetinio suvokimo ugdymas gamtinėje aplinkoje taip pat svarbus, nes padeda vaikams pažinti ir vertinti gamtos grožį, lavinant jų vertybes ir kritinį mąstymą.

Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: Mokytojas kuria kalbą skatinančią aplinką, klauso ir reaguoja į vaiko kalbą, skatindamas praktikuoti kalbinius įgūdžius. Mokytojas skatina vaikų kalbinę raišką, kuriant aplinką, kurioje vaikai turi galimybę laisvai ir kūrybiškai išreikšti savo mintis. Jis naudojami įvairiomis ugdymo strategijomis, tokiomis kaip dialogai, klausimai, diskusijos ir žaidimai, kad vaikai praktikuotų kalbą ir plėstų savo žodyną. Mokytojas pritaiko užduotis pagal vaiko kalbinį lygį, skatina vaikų pasakojimus, pasakojimų kūrimą ir kasdienę kalbos naudojimą, taip stiprindamas jų kalbinę raišką. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti. Mokytojas skatina vaikų estetinį suvokimą, naudodamas menines veiklas (piešimas, muzika, šokiai) ir gamtos stebėjimą. Jis kuria aplinką, kurioje vaikai gali išreikšti kūrybiškumą, vertinti grožį ir lavinti kritinį mąstymą.

Ugdymo(si) būdai, metodai: Dialoginis bendravimas, patirtinė veikla ir žaidimai, kūrybinės užduotys. Kūrybinės veiklos. Dialoginis bendravimas – mokyti vaikus bendrauti ir reikšti savo mintis per klausimus, atsakymus, pasakojimus bei diskusijas. Meninė kūryba – skatinama išreikšti save per piešimą, muziką, šokį ir vaidybą. Gamtos stebėjimas – lavinamas gebėjimas vertinti gamtos grožį. Kūrybiniai žaidimai – skatinama kūrybiškumą ir estetinį pojūtį. Kultūriniai patyrimai – pristatomi meniniai kūriniai, skatinantys vertinimą ir išraišką. Naudojamos interaktyvios metodikos (dialogai, žaidimai), pritaikytos individualios užduotys, kad vaikai galėtų plėsti žodyną ir lavinti kalbą kasdienėse situacijose.

KŪRYBINGAS		
Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	DAILĖ 1 žingsnis Emocingai reaguju, ir siekiu ryškių, man įdomių objektų. 2 žingsnis Išbandau kokius pėdsakus palieka rašymo ir lipdymo priemonės.	1-3 metai. Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas. Kuriam statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“.

<p>Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; 2. raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas. 4. Vaiko pasiekimų ūgtis meninės raiškos pasiekimų srityje; 5. vaiko pasiekimų ūgtis dailės postrityje. 	<p>3 žingsnis Keiverzoju skirtingomis rašymo priemonėmis, sava kalba palydžiu kūrybą, turiu savo mėgstamas priemones.</p> <p>4 žingsnis Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galiu piešti storas ir planas linijas,. Jau pavyksta nupiešti man rūpimus dalykus.</p> <p>5 žingsnis Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiuosi jų darbais.</p> <p>6 žingsnis Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technikomis, jas pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ar kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.</p>	<p>Noriai, drąsiai išbandu naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradedu kurti objektų vaizdus. Komentuoju savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildu pasakojimu. Turiu savo mėgstamas priemones, spalvas, kurioms teikiu pirmenybę.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Kalbos spintelė“, 13 p., 17 p., 22 p., 26 p., 31 p.; „Judantys laiptai“, 12 p.; „Puodų orkestras“, 8 p., 14 p., 19 p., 24 p., 29 p., 34 p.; „Medžiagų dialogai“, 18 p., 23 p., 27 p., 31 p.; „Pakylėta kasdienybė“, 17 p., 22 p.</p> <p>3-6 metai. Tyrinėju skirtingų technikų naudojimo vienam kūrybiniam darbui sukurti galimybes: tapo, piešia, aplikuoja, lipdo, konstruoja ar pan. Pradedu planuoti kūrybinį procesą: pasirenku norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbandu skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį</p> <p>Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.</p> <p>Piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoju savo grafinę ir spalvinę raišką.</p> <p>Vaidyba. 1-6 metai. Atlieka simbolinius vaidmenis, naudodamas išraiškingus judesius, veido mimiką, balso intonacijas. Vaikai pažįsta ir patiria teatro meno reiškinį mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Skatinami dalintis ir reflektuoti savo patirtis.</p>
---	---	---

	<p>ŠOKIS</p> <p>1 žingsnis Tyrinėju erdvę, išgirdęs muziką spontaniškai judu, mėgdžioju suaugusiojo judesius.</p> <p>2 žingsnis Klausydamas muzikos atlieku keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje ir judėdamas, tyrinėju judėjimo kryptis, kuriu judesius čia ir dabar, derinu dviejų judesių seką.</p> <p>3 žingsnis Atliepdamas muzikos nuotaiką tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, vienu metu judinu kelias kūno dalis, atsimenu ir kartoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienam ar su draugais.</p> <p>4 žingsnis Šokdamas išreiškiu judėjimui būdingas savybes, patinka judėti įvairiai: šokinėti, šuoliuoti, šokti ratelį, judėti įsivaizduojama linija; kuriu savo sukurtą 3-4 judesių sekos šokį, laikausi šokio taisyklių, kalbu apie savo ir kitų pasirodymus.</p> <p>5 žingsnis Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes, generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas 5-6 judesių; turiu nuomonę apie pasirodymą.</p> <p>6 žingsnis Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokius ir ratelius, kuriu</p>	<p>Drauge su suaugusiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantis pasaulis“, 13 p., 24 p., 30 p., 37 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 14 p., 19 p., 23 p., 38 p., 51 p.; „Dėlionių kilimas“, 13 p.; „Realybių žaismė“, 18 p., 28 p., 37 p., 47 p.; „Pasaulis be sienų“, 8 p., 16 p., 23 p., 30 p., 36 p., 60 p., 67 p., 82 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 8 p., 14 p., 19 p., 25 p., 30 p., 35 p.</p> <p>1-3 metai. Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. Mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu; Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu.</p> <p>3-6 metai. dalyvaudami kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, vaikai perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip</p>
--	--	--

	<p>temines šokio kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šokio eigą.</p> <p>MUZIKA</p> <p>1 žingsnis Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir čiauškėjimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.</p> <p>2 žingsnis Suklustu ir reaguojau į muziką judesiais ir mušamaisiais instrumentais, žaidžiu melodiniais ir ritminiais dariniais, pakartoju dainų fragmentus, spontaniškai kuriu „arioso“ daineles.</p> <p>3 žingsnis Tyrinėju balsą, muzikos instrumentus ir kitus garso šaltinius, vienas ir ar kartu su kitais vis ritmiškiau groju, judu ir dainuoju daineles, mano „arioso“ dainavimas įgauna struktūrą. Susikaupęs klausau ir įvairiais būdais parodau, kad suprantu kai kuriuos muzikos kontrastus.</p> <p>4 žingsnis Skiriu kalbėjimą nuo dainavimo, gana tiksliai intonuojau dainas; tyrinėju įvairesnius garso išgavimo būdus; pakartoju ritmo ir melodijos darinius; dėmesingai klausausi muzikos, savo kūrybą fiksuojau grafiniais piešiniais.</p> <p>5 žingsnis Gana taisyklingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuodamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesiu perteikiu muzikos ypatumus. Pasakoju savo įspūdžius, vartoju kai kurias muzikos</p>	<p>pat atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.); šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamiesi šokių, vaikai supranta jų kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Medžiagų dialogai“, 23 p.; „Puodų orkestras“, 14 p.; „Kūrybiniai dialogai“.</p> <p>1-3 metai. Intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiauškėjimo sąsajas; Barškina barškučiais. Mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu; Muzikuoja su įvairiais muzikos instrumentais.</p> <p>3-6 metai. Sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Muzika taip pat pasitelkiama atsipalaidavimui, aktyvinimui, nusiramimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti.</p>
--	---	--

	<p>sąvokas, pasiūlau, kaip mokykloje ir kitur panaudoti muziką.</p> <p>6 žingsnis Tyrinėdamas liginiu garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kuriu kelių muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinio paskirtį.</p>	<p>Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis;</p> <p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Puodų orkestras“, 24 p., 19 p.; „Pasaulis be sienų“, 60 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 28 p.</p>
<p>GEBĖJIMAS ŽAISTI</p> <p>Vertybinių nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; 2. gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; 3. gebėjimas kurti žaidimo siužetą; 4. gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens. 	<p>1 žingsnis Atsiliepiu į žaidimus ir pats juos inicijuoju.</p> <p>2 žingsnis Mėgdžioju suaugusįjį, eksperimentuoju su žaislais ir daiktais, inicijuoju bendrus žaidimus.</p> <p>3 žingsnis Žaisdamas mokausi derinti savo veiksmus prie kitų. Kuriu žaidimo erdvę, jungiu kelis žaidimo veiksmus į vieną įvykį. Mėginu žaisti su draugu ir laikytis prisiimto vaidmens.</p> <p>4 žingsnis Žaisdamas su 1-2 draugais kuriu režisūrinius ir vaidmenų žaidimus: turiu mėgstamą vaidmenį, derinu veiksmus, aptariu žaidimo eigą, sprendžiu nesutarimus, kuriu žaidimo erdvę.</p> <p>5 žingsnis Mokausi žaisti ir tartis su 3-5 vaikais dėl žaidimo temos, eigos ir vaidmenų, sprendžiu konfliktus. Galiu žaisti menamose erdvėse su menamais objektais, kuriu realius ir fantastinius įvykius ir personažus.</p>	<p>1-3 metai. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Vaikas pradeda žaisti mokytoji su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Atradimų takelis“, 32 p.; „AŠ“ pasaulis“, 16 p.; „Atradimų takelis“, 46 p.</p> <p>3-6 metai. Koordinuoja žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais. Įvaldo ir organizuoja žaidimo erdvę. Kuria žaidimo siužetą. Žaidime laikosi prisiimto vaidmens; pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Kuriam jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas; Pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų.</p>

	<p>6 žingsnis Mokausi įsitraukti į kolektyvinius režisūrinius žaidimus. Mėgstu žaisti netradicinėse erdvėse, lengvai jas pritaikau žaidimui. Galiu dalyvauti kuriamuose naratyvinių žaidimų pasauliuose, gebu lanksčiai kaitalioti vaidmenis.</p>	<p><i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Pakylėta kasdienybė“, 30 p.; „Aš - matomas ir nematomas“, 9 p.; „Mokymosi veidrodis“, 35 p.</p>
<p>KŪRYBIŠKUMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; 2. kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); 3. savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.</p>	<p>1 žingsnis Pastebiu ir smalsiai reaguojau į pažįstamus ir naujus stimulus, žaismingai kartoju, kas man patinka.</p> <p>2 žingsnis Žaismingai, neįprastais būdais tyrinėju išgaunu, komponuoju patikusius garsus, judesius, veiksmus, objektus, atradamas naujus veikimo būdus, ilgesniam laikui įsitraukiu į veiklą.</p> <p>3 žingsnis Pakartotinai tyrinėju dominančius kūrybinės raiškos būdus, žaisdamas imituoju, perkuriu, eksperimentuoju, atrandu naujus derinius, domiuosi kitų kūrybą, noriu veikti drauge.</p> <p>4 žingsnis Kurdamas spontaniškai išbandau įvairias medžiagas, priemones, atrandu netikėtus veikimo būdus, pasitelkiu vaizduotę, keičiu konstrukcijas, paskirtį, ilgesnį laiką veikiu man patinkančiu būdu.</p> <p>5 žingsnis Fantazuojau ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūryba autentiškai parodau pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuriu ir ko siekiu savo kūryba.</p> <p>6 žingsnis</p>	<p>1-3 metai Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis. Brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, štampuoja teptuku, pirštu, delnu; Bando kirpti žirkėmis, klijuoti, lipia popierių, plėšo popierių skiautelėmis; •stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas; Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos „Judantys laiptai“, 9 p.; „Medžiagų dialogai“, 18 p.; „Aš“ pasaulis“, 46 p.</p> <p>3-6 metai. Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando, atkartoja. Improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja. Reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko, aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis. Piešia individualiai ir bendrai. Susipažįsta su tapybos technikomis. Išradingai naudoja guašą, akvarelę, eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis. Kerpa pagal kontūrą. Tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius; Intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti;</p>

	Keliu klausimus apie savo ir kitų kūrybą, siekiu įgyvendinti ir tobulinti kūrybinius sumanymus, mėgstu pasakoti apie savo kūrybą ir jos eigą.	Grožisi savo ir kitų dailės kūryba. <i>Idėjos veikloms</i> : leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Judantis pasaulis“, 42 p.; „Žalasis pieštukas“, 35 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 25 p.
<p>Ugdymosi kontekstai: Kūrybinių dialogų ir žaismės kontekstai, leidžiantys vaikams patirti kūrybos laisvę, išgyventi kūrybos džiaugsmą. Kuriamos aplinkos estetiškos, neperkrautos ir įvairios. Vaikams sudaromos galimybės patiems pasirinkti kūrybinės raiškos priemones, improvizuoti, kurti, perkurti. Vaikai lankosi įstaigose organizuojamose parodose, išvykose į miesto muziejų, biblioteką. Lauko žaidimo aikštelėse ar smėlio dėžėje randa daug įvairios gamtinės medžiagos. Edukacinės veiklos Gegučių parke. Komandinių stalo/lauko/sporto žaimų kortelių išdėliojimas lauko aikštelėje.</p> <p>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Mokytojas – kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti, kurti, palaikantis kūrybos procesą.</p> <p>Ugdymo(si) būdai: kūrybiniai žaidimai, tyrinėjimai, edukacinių filmukų žiūrėjimas/aptarimas, knygielių vartymas, maisto gaminimas, išvykos, diskusijos, vaikų turimos patirties reflektavimas. Dainavimas, muzikavimas, muzikos klausymas aktyviai dalyvaujant, įvairių stilių muzikos klausymas. Laisvas judėjimas, judėjimas pagal struktūruotą judesių seką, skirtingi šokimo būdai, menų integracija. Vaidmenų kūrimas, improvizacija, dalyvavimas įvairaus žanro spektakliuose.</p>		

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
<p>PROBLEMŲ SPRENDIMAS</p> <p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai</p>	<p>1 žingsnis Parodau, kai kažkas vyksta ne taip, kaip įprasta, ieškau pagalbos, kai susiduriu su kliūtimi, išreiškiu emociją, kai (ne)pavyko veiksmas.</p> <p>2 žingsnis Sutelkiu dėmesį, kai susiduriu su problema, ją sprendžiu, stebėdamas kitus ir veiklos pasekmes arba priimdamas suaugusiojo pasiūlymą.</p> <p>3 žingsnis Parodau, su kokia problema susidūriau, ir bandau ją spręsti; nepavykus, tobulinu sprendimą</p>	<p>1-3 metai. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika, gestais parodo, su kokia kliūtimi susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti, išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Žaisdamas atlieka dviejų nesudėtingų, jam suprantamų veiksmų sekas. Domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, pats ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas. Atlieka įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai pasako, ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika. Laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje. <i>Idėjos veikloms</i>: leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Korys“, 28 p.; „Atradimų takelis“, 46 p.; „Kalbos spintelė“, 13 p.; „Aš“ pasaulis“, 51 p.</p>

<p>situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą; 2. gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; 3. gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes. 	<p>išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.</p> <p>4 žingsnis Paaiškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus, numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.</p> <p>5 žingsnis Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.</p> <p>6 žingsnis Man patinka sudėtingos užduotys, stengiuosi jas įveikti pats ar su kitais vaikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirenku tinkamiausią, stebiu pasekmes ir, jeigu reikia, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.</p>	<p>3-6 metai. Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. Nepasisėkus bando keletą kartų, ieškodamas kitos išeities. Ieškodamas, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotauja apie sprendimus, jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią sprendimą. Supranta problemos sudėtingumą. Žaisdamas, dalyvaudamas problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kurdamas, konstruodamas statinius kartu su kitais vaikais ieško bendrų problemos sprendimo būdų, siūlo sprendimo būdus kitiems. Norėdamas įveikti problemą, išbando įvairius veikimo būdus. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš“ – matomas ir nematomas“, 25 p., 55 p.; „Žalioji pieštukas“, 8 p., 52 p., 55 p.; „Dėlionių kilimas“, 13 p., 18 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 14 p.; „Mokymosi veidrodys“, 8 p., 22 p.</p>
<p>Pasiekimų sritys</p>	<p>Pasiekimų žingsniai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės</p>
<p>TYRINĖJIMAS</p> <p>Vertybinių nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo</p>	<p>1 žingsnis Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.</p> <p>2 žingsnis Parodau, ką noriu tyrinėti, išbandau vis naujus tyrinėjimo būdus, pasitelkiu visus pojūčius, objektus ir medžiagas.</p> <p>3 žingsnis Smalsauju, aiškinuosi, kas ir kaip veikia, vyksta, įsitraukiu į įvairias</p>	<p>1-3 metai. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Žaisdamas ir tyrinėdamas susipažįsta su artimoje aplinkoje esančiais daiktais, patiria, kad daiktai turi požymius, kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos. Tyrinėja garsus, naudodami skirtingas priemones: barškučius, puodus su šaukštais, butelius su ryžiais. Tyrinėja aplinką lauke, gamtą. Tyrinėja savo kūną ir jo galimybes. Tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Atradimų takelis“, 8 p., 14 p., 18 p., 22 p., 26 p., 32 p., 39 p., 46 p.; „Judantys</p>

<p>tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; 2. gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; 3. gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus. 	<p>tyrinėjimo veiklas, savo atradimais ndalinuosi su kitais.</p> <p>4 žingsnis Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: keliu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomus ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.</p> <p>5 žingsnis Vis labiau ištraukiu į įvairių objektų ir reiškinių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.</p> <p>6 žingsnis Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pasitelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, jais dalinuosi su kitais.</p>	<p>laiptai“, 9 p.; „Smėlio dėžė“, 12 p., 16 p., 24 p.; „Medžiagų dialogai“, 18 p., 23 p.; „Puodų orkestras“, 14 p.</p> <p>3-6 metai. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Aiškina objektų požymius, medžiagų savybes. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Žaisdamas atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniiais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Tyrinėja gamtą per skirtingus metų laikus. Apibendrina daiktus pagal jų funkcinę reikšmę (puodelis-gerti, kėdė-sėdėti ir tt.). Mokosi naudotis įvairiais prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš“ - matomas ir nematomas“, 15 p., 38 p., 55 p.; „Pasaulis be sienų“, 30 p., 60 p., 67 p., 82 p.; „Žalioji pieštukas“, 8 p., 14 p., 21 p., 29 p., 35 p., 41 p., 48 p., 55 p.; „Energijos upė“, 8 p., 16 p., 34 p., 49 p., 60 p.; „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 p., 23 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 14 p.; „Dėlionių kilimas“, 8 p.</p>
<p>Pasiekimų sritys</p>	<p>Pasiekimų žingsniai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės</p>
<p>MOKĖJIMAS MOKYTIS</p> <p>Vertybinių nuostatų. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, ištraukia į savo sumanytas ir kitų</p>	<p>1 žingsnis Domiuosi aplinka, reaguojau į aplinkinių reakcijas, kartoju pasiektą rezultatą.</p> <p>2 žingsnis Ieškau išpūdžių, aktyviai domiuosi aplinka, siekiu įgyvendinti norą, džiaugiuosi veiklos procesu.</p> <p>3 žingsnis Ištraukiu į veiklą, pasirenku priemones, stebiu klausinėjau, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.</p>	<p>1-3 metai. Stebi, klausia, liečia, juda, mėgdžioja, vokalizuoja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą, sudėlioti formų rūšiuklį). Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Džiaugiasi tuo, ko išmoko. <i>Idėjos veikloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Atradimų takelis“, 32 p.; „Aš“ pasaulis“, 16 p.; „Smėlio dėžė“, 20 p.; „Kalbos spintelė“, 37 p.; „Korys“, 14 p., 23 p.; „Medžiagų dialogai“, 13 p.; „Pakylėta kasdienybė“, 17 p.</p>

<p>pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p> <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą; 2. pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; 3. gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; 4. gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata. 	<p>4 žingsnis Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradėdau numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.</p> <p>5 žingsnis Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lanksčiai sprendžiu išskylančias problemas, aptariu, ką nuveikiau ir ką veiksiu toliau.</p> <p>6 žingsnis Drąsiai įsitraukiu į iššūkio reikalaujančią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, jį koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.</p>	<p>3-6 metai. Savarankiškai išbandydamas naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukdamas į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikydamasis kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. Mokytojo padedamas, išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus; Mokosi naujų dalykų, drąsiai imasi naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Suvokia sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydamas klaidas ir jas taisydamas plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius.</p> <p><i>Idėjos veiksloms:</i> leidinys „Žaismė ir atradimai“, knygos: „Aš-matomas ir nematomas“, 9 p., 44 p.; „Žaliasis pieštukas“, 48 p.; „Dėlionių kilimas“, 23 p., 32 p.; „Kūrybiniai dialogai“, 19 p.; „Pakylėta kasdienybė“, 8 p.; „Mokymosi veidrodis“, 8 p., 17 p., 22 p., 28 p., 35 p., 39 p.</p>
<p>Ugdymosi kontekstai: žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių. Palaikomas kasdinių veiklų žaismingumas, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstai atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimi „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvėpiančios pratęsti „tiesos“ paieškas.</p> <p>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: mokytojas yra padėjėjas, įkvėpėjas ir skatintojas, stebėtojas ir tyrinėtojas, reikiamą aplinką formuojantis asmuo, kurioje vaikai gali tyrinėti pasaulį, atrasti, reflektuoti, eksperimentuoti ir džiaugtis mokymosi procesu. Mokytojas kryptingai kuria mokymosi aplinkas, kurios pažadina prigimtinių vaikų smalsumą gamtos objektams, įdomiems ir nematytiems daiktams bei robotams. Skatina vaikų domėjimąsi aplinkiniais ir sunkiai prieinamais objektais (pvz., dangaus kūnai, kiti žemynai, dinosaurai ir kt.), taip pat pliki akimi nematoma objektais ir reiškiniais, kuriuos galima pamatyti per skaitmeninį mikroskopą arba tyrinėti naudojant papildytosios ar virtualiosios realybės programėles. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas. Taikydamas skirtingas strategijas ir atsižvelgdamas į vaikų individualius poreikius, padeda vaikams ugdyti įgūdžius, reikalingus savarankiškam mokymuisi, problemų sprendimui, kūrybingumui ir bendravimui, tuo pačiu skatina jų smalsumą ir norą tyrinėti aplinką.</p>		

Ugdymo(si) būdai, metodai: Patyriminis, žaidybinis, sensorinis ugdymas, eksperimentavimas, stebėjimai ir atradimai, kūrybinis ir meninis tyrinėjimas, tarpusavio bendradarbiavimas ir diskusijos. Tiriamieji būdai (stebėti; atlikti bandymus ir eksperimentus; kurti schemas, modelius; taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemones ir įrangą (pvz., mini daržas ant palangės, STEAM laboratorijos, smėlio ir purvo virtuvėlės ir kt.). Patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti: šviesos - tamsos tyrinėjimas įvairiose aplinkose, eksperimentai ir tyrinėjimai Gegučių parke).

Darželio ikimokyklinio ugdymo programos turinys sudarytas remiantis visumine ikimokyklinio ugdymo turinio samprata. Laikomasi nuostatos, kad veiksmingas ikimokyklinis ugdymasis yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – vaiko asmenybės brandinimą, taip pat į sėkmingą jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 sričių.

V SKYRIUS VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA

Pasiekimų vertinimo tikslas - nustatyti realius vaiko gebėjimus ir patirtį bei numatyti tolesnio jo ugdymo gaires, siekiant ugdymo(si) pažangos.

Vertinimo modelis: Vaikų pasiekimai vertinami pagal 18 ugdymo sričių, vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“.

Vertinimo sistemiškumas. Vaikų pasiekimai vertinami 2 kartus metuose. Pirmą kartą vertinimas atliekamas rugsėjo - spalio mėnesiais. Įvertinama vaikų turima patirtis ir gebėjimai, numatomi ugdymo prioritetai, kryptys, būdai. Antrą kartą vertinama gegužės mėnesį. Atlikta vertinimo rezultatų analizė parodo vaiko pasiekimų pažangą, ugdymo metodų ir formų veiksmingumą, apibendrinami įvykę pokyčiai, numatomos ugdymo proceso tęstinumo gairės.

9 pav. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas (pagal V. Sičiūniene, S. Ustilaite)

Vaiko pasiekimų vertintojai:

- Ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojas, logopedas, socialinis pedagogas, psichologas ir kiti specialistai;
- Vaikų tėvai pateikia informaciją apie vaiką, šeimos lūkesčius, dalyvauja anketinėse apklausose, reiškia savo nuomonę apie pasiektą vaiko pažangą;
- Vaikas taip pat aktyvus savo vertinimo dalyvis, su juo aptariami jo pasiekimai: pats lygina, komentuoja savo piešinius, įvardija, kas pavykdavo, o dabar nepavyksta, įsivertina savo pokyčius (ką aš galiu? kiek aš paaugau?)

Vertinimo metodai ir būdai: vaiko stebėjimas, pokalbis su vaiku, tėvais, produktyviosios ir kūrybinės vaiko veiklos, elgesio analizė, nuotraukų ir vaizdo įrašų analizė, situacijų aprašymas ir kt.

Vertinimo fiksavimas ir dokumentavimas:

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimai fiksuojami elektroniniame dienyne „Mūsų Darželis“. Mokslo metų pabaigoje sudaroma bendra grupės vaikų pasiekimų ir pažangos įvertinimo suvestinė. Visa pasiekimų vertinimo medžiaga kaupiama „Vaiko pasiekimų aplanke“, kuri sudaro:

- Ugdymo pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius;
- Vaiko pasiekimo aplanke (dailės darbeliai, žodinė kūryba, užrašytos vaiko mintys, nuotraukos);
- Vaiko veiklos stebėjimo užrašai (įvairios užduotėlės, pratybų knygelės, vaiko mintys, nuomonė);
- Specialistų ir tėvų atsiliepimai apie vaiko ugdymo(si) pasiekimų rezultatus ir kita aktuali informacija.

Informavimas apie ugdymo(si) pasiekimus:

- Su vaiko ugdymo(si) pasiekimais tėvai/globėjai supažindinami individualiai, pokalbių metu (2 kartus metuose), pasirašo, kad susipažino.
- Vaiko pasiekimai ir pažanga aptariami vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, Mokytojų tarybos susirinkimo metu, metodinės grupės susirinkime.

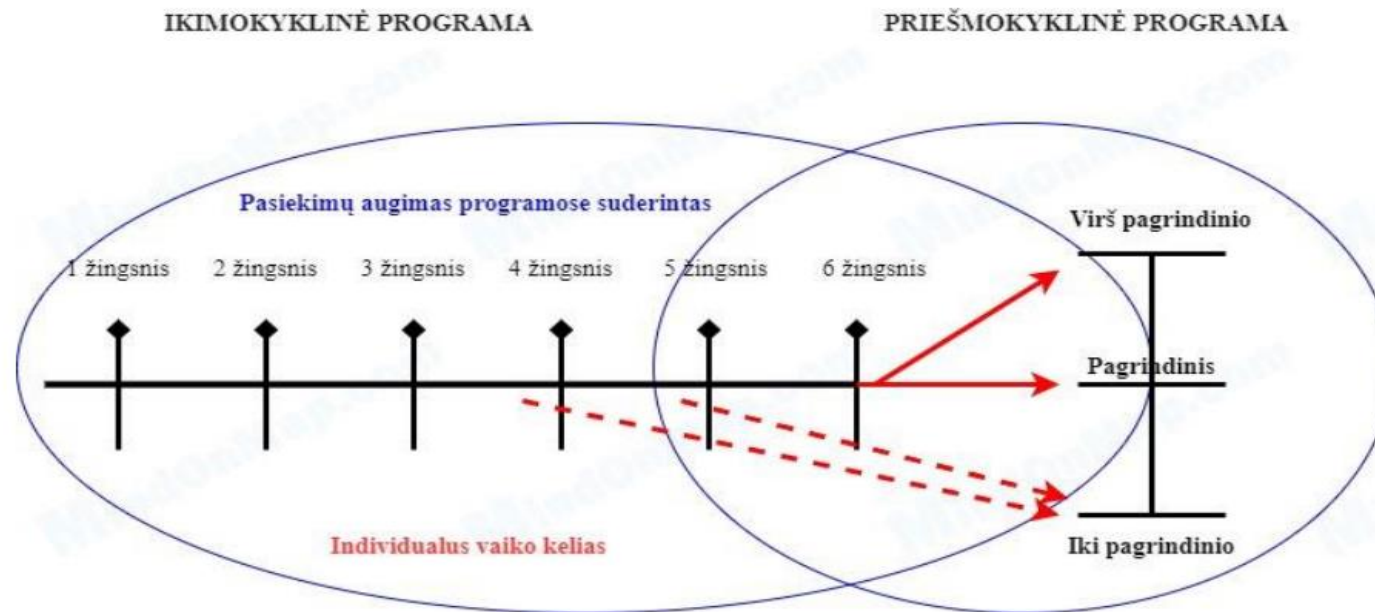
Sunkumų ugdymosi procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas.

Sunkumų ugdymosi procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas aukščiau vadovaujantis minimais principais, metodais, naudojant tuos pačius vertinimo instrumentus. Sunkumų turinčių vaikų pasiekimus vertina: pedagogas, specialistai, vaiko gerovės komisija.

VI SKYRIUS

UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.

10 pav. Ikimokyklinės ir priešmokyklinės programos dermė (pagal O. Monkevičienę)